

Затверджено розпорядженням
Постійного Представника
Президента України в Автономній
Республіці Крим
від 20 червня 2018 р. № 17

**План невідкладних заходів
з протидії російської агресії
з тимчасово окупованої території України в Криму,
захисту інтересів держави, громадян України
та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки**

План невідкладних заходів з протидії російської агресії з тимчасово окупованої території України в Криму, захисту інтересів держави, громадян України та українських юридичних осіб в Криму на 2018-2019 роки (далі – План) є документом, розробленим Представництвом Президента України в Автономній Республіці Крим (далі – Представництво), схваленим Експертною радою при Представництві 11 квітня 2018 р. (протокол № 2) та підтриманим 19 червня 2018 р. Робочою групою високого рівня з періодичного опрацювання актуальних питань реінтеграції та деокупації Криму, протидії російській агресії на півострові, надання відповідних пропозицій Президентові України (далі – Робоча група), утвореною розпорядженням Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим від 19 березня 2018 р. № 8 за пропозиціями центральних органів виконавчої влади.

План розроблений Представництвом на виконання завдань, передбачених статтею 1, пунктами «д» і «е» статті 7 Закону України від 2 березня 2000 р. № 1524-ІІІ «Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим» та пункту 5 статті 1 Указу Президента України від 20 січня 2016 р. № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим». План розділено на тематичні розділи. Кожне завдання Плану передбачає окремі заходи з терміном виконання до кінця 2019 р., координатором виконання заходів Плану є Представництво. Реалізація результатів виконання Представництвом заходів Плану здійснюється через подання відповідних результатів Представництвом на розгляд Президенту України в межах його конституційних повноважень.

Контроль за виконанням заходів Плану Представництвом здійснюється шляхом подання Президентові України Представництвом щомісячних, щоквартальних та щорічних аналітичних звітів через щоквартальну публічну оцінку стану виконання Плану Експертною радою при Представництві та через обговорення стану виконання Плану Робочою групою. Кінцевий термін виконання заходів Плану становить грудень 2019 року.

До заходів Плану (наради, семінари, робочі групи тощо) за згодою та/або погодженням залучаються представники центральних органів виконавчої влади, Адміністрації Президента України, Генеральної прокуратури, Ради національної безпеки та оборони України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, народні депутати України, керівництво Меджлісу кримськотарського народу, керівні службові особи вищих навчальних закладів, Національної академії наук та галузевих академій наук, обласних та районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, представники міжнародних організацій, адвокати, правозахисники, науковці.

Розділ 1. Міжнародне право

Завдання 1.1. Сприяння наявності належної доказової бази та правової позиції у міждержавних заявах України проти Російської Федерації (далі – РФ) до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) з питань порушення окупаційною владою прав людини в Криму

Заходи:

1.1.1. Проведення двічі на рік міжвідомчих нарад та опрацювання за підсумками проведення першої з цих нарад проекту порядку (меморандуму) міжвідомчої взаємодії щодо зібрання доказової бази для міждержавних заяв України проти РФ до ЄСПЛ, його узгодження між зацікавленими органами.

1.1.2. Щорічне проведення експертного круглого столу з питань ведення процесів у міждержавних заявах України проти РФ до ЄСПЛ з презентацією його результатів.

1.1.3. Проведення заходів у інформаційному просторі у засобах масової інформації (далі – ЗМІ) підтримки збору доказової бази у міждержавних заявах України проти РФ до ЄСПЛ.

Очікуваний результат:

1.1.1. Наявність проекту (меморандуму) порядку міжвідомчої взаємодії щодо зібрання доказової бази в міждержавних заявах України проти РФ до ЄСПЛ.

1.1.2. Отримання, оприлюднення та спрямування за належністю пропозицій та рекомендацій експертних круглих столів з питань ведення процесів у міждержавних заявах України проти РФ до ЄСПЛ.

1.1.3. Розміщення системи інформаційних матеріалів щодо підтримки збору доказової бази у міждержавних заявах України проти РФ до ЄСПЛ та щодо результатів розгляду цих заяв у ЗМІ.

Завдання 1.2. Сприяння формуванню належної доказової бази та правової позиції у заявах України до Міжнародного кримінального суду (далі – МКС)

Заходи:

1.2.1. Проведення двічі на рік міжвідомчих нарад та опрацювання за підсумками проведення першої з цих нарад проекту порядку міжвідомчої взаємодії щодо зібрання доказової бази за заявами України до МКС, його узгодження між зацікавленими органами та надання до розгляду Генеральній прокуратурі України.

1.2.2. Проведення міжвідомчого семінару з питань ведення процесів за заявами України до МКС із запрошенням іноземних експертів, залучених до проваджень у суді із опрацюванням пропозицій.

1.2.3. Проведення заходів у інформаційному просторі щодо підтримки збору доказової бази за заявами України до МКС.

Очікуваний результат:

1.2.1. Наявність узгодженого проекту наказу Генеральній прокуратурі України стосовно порядку міжвідомчої взаємодії щодо зібрання доказової бази за заявами України до МКС.

1.2.2. Отримання, оприлюднення та спрямування за належністю пропозицій та рекомендацій міжвідомчого семінару з питань ведення процесів за заявами України до МКС.

1.2.3. Розміщення системи інформаційних матеріалів щодо підтримки збору доказової бази з питань ведення процесів за заявами України до МКС та щодо результатів розгляду цих заяв у ЗМІ.

Завдання 1.3. Взаємодія з питань провадження заяви України до Міжнародного суду ООН

Заходи:

1.3.1. Проведення міжвідомчих нарад та опрацювання за підсумками проведення першої з цих нарад проекту порядку міжвідомчої взаємодії щодо сприяння провадженню за заявами України до Міжнародного суду ООН, його узгодження між зацікавленими органами та надання до розгляду МЗС України.

1.3.2. Проведення щорічного міжвідомчого семінару з питань ведення процесів за заявами України до Міжнародного суду ООН із запрошенням іноземних експертів, з практикою роботи у Суді із опрацюванням пропозицій.

1.3.3. Проведення заходів у інформаційному просторі щодо підтримки провадження за заявами України до Міжнародного суду ООН.

Очікуваний результат:

1.3.1. Наявність узгодженого проекту порядку міжвідомчої взаємодії щодо зібрання доказової бази за заявами України до Міжнародного суду ООН.

1.3.2. Отримання, оприлюднення та спрямування за належністю пропозицій та рекомендацій міжвідомчого семінару з питань ведення процесів за заявами України до Міжнародного суду ООН.

1.3.3. Розміщення системи інформаційних матеріалів щодо підтримки збору доказової бази з питань ведення процесів за заявами України до Міжнародного суду ООН та щодо результатів розгляду цих заяв у ЗМІ.

Завдання 1.4. Забезпечення взаємодії щодо провадження за заявою України до трибуналу з морського права

Заходи:

1.4.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад та опрацювання за підсумками проведення першої з цих нарад проекту порядку міжвідомчої взаємодії щодо провадження за заявою України до трибуналу *ad hoc* з питань порушень Конвенції ООН з морського права.

1.4.2. Проведення заходів у інформаційному просторі щодо підтримки збору доказової бази за заявами України до трибуналу *ad hoc* з питань порушень Конвенції ООН з морського права.

Очікуваний результат:

1.4.1. Наявність узгодженого проекту порядку міжвідомчої взаємодії щодо зібрання доказової бази за заявою України до трибуналу *ad hoc* з питань порушень Конвенції ООН з морського права.

1.4.2. Розміщення системи інформаційних матеріалів щодо підтримки збору доказової бази за заявою України до трибуналу *ad hoc* з питань порушень Конвенції ООН з морського права та щодо результатів розгляду цієї заяви у ЗМІ.

Завдання 1.5. Забезпечення безперешкодного подання індивідуальних скарг жертв агресії щодо міжнародних злочинів та порушень з боку окупаційної влади до міжнародних судових та адміністративних органів

Заходи:

1.5.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад та опрацювання за підсумками проведення першої з цих нарад узгодженого порядку інформування органами державної влади юридичних та фізичних осіб про подання індивідуальних скарг жертв агресії щодо міжнародних злочинів та порушень з боку окупаційної влади до міжнародних судових та адміністративних органів.

1.5.2. Проведення заходів в інформаційному просторі для юридичних та фізичних осіб про подання індивідуальних скарг жертв агресії щодо міжнародних злочинів та порушень з боку окупаційної влади до міжнародних судових та адміністративних органів.

Очікуваний результат:

1.5.1 Наявність узгодженого порядку інформування органами державної влади юридичних та фізичних осіб про процедури подання індивідуальних скарг жертв агресії, щодо міжнародних злочинів та порушень з боку окупаційної влади до міжнародних судових та адміністративних органів.

1.5.2. Розміщення системи інформаційних матеріалів стосовно порядку подання юридичними та фізичними особами індивідуальних скарг жертв агресії щодо міжнародних злочинів та порушень з боку окупаційної влади до міжнародних судових та адміністративних органів та щодо результатів розгляду цих заяв.

Завдання 1.6. Забезпечення подання позовів до міжнародних арбітражів в межах захисту інвестицій, що були зроблені в Криму до його окупації

Заходи:

1.6.1 Проведення семінарів для зацікавлених юридичних осіб стосовно процедур подання позовів до міжнародних арбітражів в межах захисту інвестицій що були зроблені в Криму до його окупації.

1.6.2. Проведення заходів в інформаційному просторі щодо юридичних осіб про подання позовів до міжнародних арбітражів в межах захисту інвестицій, що були зроблені в Криму до його окупації.

Очікуваний результат:

1.6.1 Визначення кількості зацікавлених юридичних осіб, які здійснили подання позовів до міжнародних арбітражів в межах захисту інвестицій, що були зроблені в Криму до його окупації, змісту таких позовів та надання відповідних аналітичних матеріалів органами державної влади.

1.6.2. Розміщення системи інформаційних матеріалів щодо порядку подання юридичними особами позовів до міжнародних арбітражів в межах захисту інвестицій, що були зроблені в Криму до його окупації, про результати розгляду таких позовів.

Розділ 2. Міжнародні відносини

Завдання 2.1. Формування та діяльність міжнародної платформи «Друзі де-окупації Криму»

Заходи:

2.1.1. Проведення міжвідомчого семінару щодо визначення методики міжвідомчої взаємодії з метою формування позиції України для контактів з іноземними державами у контексті створення міжнародної платформи «Друзі де-окупації Криму» задля спільної протидії спробам держави-агресора добитися міжнародного визнання анексії Криму.

2.1.2. Опрацювання з партнерами проведення заходу високого рівня в рамках міжнародної платформи «Друзі де-окупації Криму».

2.1.3. Розробка проекту дорожньої карти проведення заходів в іноземних державах/міжнародних організаціях у рамках платформи «Друзі де-окупації Криму».

Очікуваний результат:

2.1.1. Визначення методики міжвідомчої взаємодії та взаємодії з іноземними державами у контексті створення і діяльності міжнародної платформи «Друзі де-окупації Криму» з метою спільної протидії спробам держави-агресора добитися міжнародного визнання анексії Криму.

2.1.2. Проведення заходу високого рівня в рамках міжнародної платформи «Друзі де-окупації Криму».

2.1.3. Формування проекту дорожньої карти заходів в іноземних державах/міжнародних організаціях у рамках платформи «Друзі де-окупації Криму» (наукових та експертних конференцій, семінарів, симпозіумів тощо).

Завдання 2.2. Проведення міжнародних форумів з питань Криму

Заходи:

2.2.1. Проведення системи наукових та експертних конференцій, семінарів, симпозіумів в іноземних країнах/міжнародних організаціях, присвячених питанням деокупації та реінтеграції Криму.

2.2.2. Проведення щорічних тематичних заходів дипломатичними та консульськими установами, організаціями закордонних українців, присвячених деокупації та реінтеграції Криму у відповідних країнах знаходження.

Очікуваний результат:

2.2.1. Доведення вироблених пропозицій наукових та експертних конференцій, семінарів, симпозіумів в іноземних країнах/міжнародних організаціях, присвячених питанням деокупації та реінтеграції Криму, до уваги ЗМІ, громадськості, наукових та владних структур країни перебування.

2.2.2. Надання аналітичних матеріалів для Президента України за результатами проведених дипломатичними та консульськими установами, організаціями закордонних українців щорічних тематичних заходів, присвячених деокупації та реінтеграції Криму у відповідних країнах знаходження.

Завдання 2.3. Проведення тематичних заходів з питань Криму в рамках роботи універсальних та регіональних міжурядових організацій

Заходи:

2.3.1. Взаємодія з громадськими та правозахисними структурами, науковими та навчальними закладами України щодо ініціювання проведення тематичних заходів з питань Криму в рамках роботи усіх конференцій, форумів та симпозіумів універсальних та регіональних міжурядових організацій, присвячених економічному, екологічному, фінансовому, гуманітарному, правозахисному, культурному та іншим вимірам.

2.3.2. Співпраця з громадськими та правозахисними структурами, науковими та навчальними закладами України щодо участі та надання матеріалів з питань Криму для конференцій, форумів та симпозіумів універсальних та регіональних міжурядових організацій.

Очікуваний результат:

2.3.1. Щорічна організація громадськими та правозахисними структурами, науковими та навчальними закладами України системи тематичних заходів з питань Криму в рамках роботи усіх конференцій, форумів та симпозіумів універсальних та регіональних міжурядових організацій, присвячених економічному, екологічному, фінансовому, гуманітарному, правозахисному, культурному та іншим вимірам, оприлюднення звітів та рекомендацій цих заходів, відображення їх проведення у публікаціях ЗМІ.

2.3.2. Участь громадських та правозахисних структур, наукових та навчальних закладів України та надання ними відповідних матеріалів з питань Криму для системи конференцій, форумів та симпозіумів універсальних та регіональних міжурядових організацій, оприлюднення цих матеріалів, відображення такої участі в публікаціях ЗМІ.

Завдання 2.4. Сприяння відвіданню України спеціальними доповідачами та місіями міжнародних організацій, до мандату яких входить оцінка ситуації на тимчасово окупованій території (далі – ТОТ) України в Криму, взаємодія з такими структурами

Заходи:

2.4.1. Узгодження пропозицій щодо запрошення для відвідування підконтрольної території включно з районами, наблизеними до Криму, спеціальними доповідачами та місіями міжнародних організацій, до мандату яких входить оцінка ситуації на ТОТ України в Криму, зокрема порушень окупаційною владою основоположних прав і свобод людини та зобов'язань держави-окупанта.

2.4.2. Проведення міжвідомчого семінару щодо визначення методики взаємодії з відрядженими в Україну спеціальними доповідачами та місіями міжнародних організацій, до мандату яких входить оцінка ситуації на ТОТ України в Криму.

2.4.3. Опрацювання проектів меморандумів та інших форм регламентації між уповноваженими органами влади України та Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ та Моніторинговою місією ООН з прав людини в Україні.

Очікуваний результат:

2.4.1. Наявність узгоджених пропозицій щодо запрошення для відвідування підконтрольної території включно з районами, наблизеними до Криму, спеціальних доповідачів та місій міжнародних організацій, до мандату яких входить оцінка ситуації на ТОТ України в Криму, їх передача до розгляду відповідних організацій.

2.4.2. Наявність проекту методики взаємодії уповноважених органів влади з відрядженими в Україну спеціальними доповідачами та місіями міжнародних організацій, до мандату яких входить оцінка ситуації на ТОТ України в Криму.

2.4.3. Наявність типового проекту меморандумів чи іншої форми регламентації взаємодії між уповноваженими органами влади України та Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ та Моніторинговою місією ООН з прав людини в Україні.

Завдання 2.5. Взаємодія із зацікавленими державами з питання захисту прав іноземних громадян, корінних народів та національних меншин, що проживають на ТОТ України в Криму

Заходи:

2.5.1. Узгодження разом з зацікавленими національно-культурними товариствами пропозицій щодо системного запрошення для відвідування підконтрольної території України включно з районами, наближеними до Криму, представників влади, громадських структур та експертів держав, етнічно споріднених з традиційними для Криму національними меншинами.

2.5.2. Узгодження з Меджлісом кримськотатарського народу та компетентними органами влади пропозицій щодо системного характеру відвідування заходів з питань кримськотатарського народу на підконтрольній території України включно з районами, наближеними до Криму, представниками іноземних об'єднань кримських татар.

2.5.3. Забезпечення проведення на підконтрольної території України включно з районами, наближеними до Криму, заходів культурного та громадсько-політичного характеру за участю вітчизняних та іноземних об'єднань нечисленних корінних народів України.

2.5.4. Узгодження з компетентними органами влади та консульськими установами іноземних держав в Україні механізму взаємодії з питань захисту прав іноземних громадян, що правомірно проживають чи перебувають на ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

2.5.1. Наявність системних пропозицій щодо запрошення для відвідування підконтрольної території України включно з районами, наближеними до Криму, представників влади, громадських структур та експертів держав, етнічно споріднених з традиційними для Криму національними меншинами.

2.5.2. Наявність системних пропозицій щодо заходів з питань кримськотатарського народу на підконтрольної території України включно з районами, наближеними до Криму, за участю представників іноземних об'єднань кримських татар, відображення їх в публікаціях ЗМІ.

2.5.3. Проведення на підконтрольної території України включно з районами, наближеними до Криму, заходів культурного та громадсько-політичного характеру за участю вітчизняних та іноземних об'єднань нечисленних корінних народів України, відображення їх в публікаціях ЗМІ.

2.5.4. Наявність узгодженого з компетентними органами влади та консульськими установами іноземних держав в Україні механізму взаємодії з питань захисту прав іноземних громадян, що правомірно проживають чи перебувають на ТОТ України в Криму.

Завдання 2.6. Оцінка формату реалізації Міжнародним комітетом Червоного Хреста (далі – МКЧХ) його мандату в умовах тимчасової окупації Криму

Заходи:

2.6.1. Опрацювання компетентними органами влади механізму сприяння та інформування з питань взаємодії громадян України, які потрапили в складну гуманітарну ситуацію, пов'язану з тимчасовою окупацією Криму, зі структурами МКЧХ.

2.6.2. Опрацювання органами влади алгоритму врахування діяльності на ТОТ України в Криму представників МКЧХ, оцінка такої діяльності, опрацювання відповідних пропозицій.

Очікуваний результат:

2.6.1. Наявність міжвідомчого механізму сприяння та інформування з питань взаємодії громадян України, які потрапили в складну гуманітарну ситуацію, пов'язану з тимчасовою окупацією Криму, зі структурами МКЧХ.

2.6.2. Наявність спільної позиції та алгоритму дій щодо врахування діяльності на ТОТ України в Криму представників МКЧХ, її оцінки, надання пропозицій уповноваженим органам та структурам.

Завдання 2.7. Протидія намаганням влади держави-агресора добитися міжнародного визнання спроби анексії Криму

Заходи:

2.7.1. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері протидії спробам визнання зміни статусу ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

2.7.1. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, стосовно розроблення механізму реагування на дії іноземних фізичних та юридичних осіб, що можуть бути розцінені як визнання зміни статусу ТОТ України в Криму.

Розділ 3. Управління

Завдання 3.1. Утворення єдиної системи обміну інформацією, координації дій усіх органів у сфері ТОТ України в Криму

Заходи:

3.1.1. Проведення щоквартальних міжвідомчих нарад у форматі засідань Робочої групи високого рівня та опрацювання за підсумками проведення першої з цих нарад узгодженого порядку єдиної системи періодичного обміну інформацією, координації дій усіх органів влади у сфері ТОТ України в Криму із постійним інформуванням про результати такої координації конституційних органів влади.

3.1.2. Розміщення у відкритій для публічного доступу частині результатів єдиної системи періодичного обміну інформацією та координації дій усіх органів влади у сфері ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

3.1.1. Утворення системи періодичного обміну інформацією, координації дій усіх органів влади у сфері ТОТ України в Криму із постійним, зокрема місячним та квартальним інформуванням про результати такої координації конституційних органів влади.

3.1.2. Щоквартальна публікація у відкритій для публічного доступу частині результатів єдиної системи періодичного обміну інформацією та координації дій усіх органів влади у сфері ТОТ України в Криму.

Завдання 3.2. Посилення залучення мешканців ТОТ України в Криму у виборчі процеси

Заходи:

3.2.1. Проведення міжвідомчого семінару із обговорення внесення змін до чинного законодавства із забезпеченням можливості для громадян України, які мешкають на ТОТ України в Криму, приймати участь у виборах Президента України та народних депутатів України протягом додаткового визначеного терміну перед днем голосування на визначених виборчих ділянках.

Очікуваний результат:

3.2.1. Опрацювання проекту закону України за підсумками міжвідомчого семінару стосовно забезпечення можливості для громадян України, які мешкають на ТОТ України в Криму, приймати участь у виборах Президента України та народних депутатів України протягом додаткового визначеного терміну перед днем голосування на визначених виборчих ділянках, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

Завдання 3.3. Функціональна робота реєстру внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), централізований облік мешканців ТОТ України в Криму, що отримують на підконтрольній території адміністративні послуги

Заходи:

3.3.1. Проведення щорічного семінару та регіональних нарад з питань усунення перешкод для запровадження повноцінного реєстру ВПО, запровадження централізованої системи обліку мешканців ТОТ України в Криму, що отримують на підконтрольній території адміністративні послуги.

Очікуваний результат:

3.3.1. Запровадження повноцінного реєстру ВПО та централізованої системи обліку мешканців ТОТ України в Криму, що отримують адміністративні послуги на підконтрольній території, з побудованою встановленим порядком комплексною системою захисту інформації.

Завдання 3.4. Удосконалення кадрового та організаційного забезпечення завдань державного управління в умовах тимчасової окупації Криму

Заходи:

3.4.1. Проведення наради з питань визначення ефективного алгоритму організаційного та кадрового забезпечення діяльності органів виконавчої влади в рамках реалізації завдань державного управління в умовах тимчасової окупації Криму, алгоритму формування місцевих адміністрацій Криму в процесі його деокупації та реінтеграції.

Очікуваний результат:

3.4.1. Опрацювання ефективного алгоритму організаційного та кадрового забезпечення діяльності органів виконавчої влади в рамках реалізації завдань державного управління в умовах тимчасової окупації Криму, алгоритму формування місцевих адміністрацій Криму в процесі його деокупації та реінтеграції, надання проектів змін до відповідних нормативних актів на розгляд до Президента України та Кабінету Міністрів України.

Розділ 4. Правова політика

Завдання 4.1. Розробка та прийняття закону України про корінні народи України, який би відповідав стандартам ООН у цій сфері, схвалення парламентської постанови про нечисленні корінні народи

Заходи:

4.1.1. Проведення міжвідомчого семінару із залученням народних депутатів України та представників уповноважених структур ООН щодо обговорення проекту закону України про корінні народи України, який би відповідав стандартам ООН у цій сфері, схвалення парламентської постанови про нечисленні корінні народи.

Очікуваний результат:

4.1.1. Опрацювання проекту закону України про корінні народи України за підсумками міжвідомчого семінару, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи, отримання спільної позиції щодо потреби схвалення парламентської постанови про нечисленні корінні народи.

Завдання 4.2. Розробка та прийняття змін до Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК) України, Сімейного кодексу України з метою удосконалення процедур встановлення юридичних фактів для населення ТОТ України

Заходи:

4.2.1. Проведення міжвідомчого семінару щодо обговорення проекту Закону України про внесення змін до ЦПК України, Сімейного кодексу України та Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» з метою удосконалення процедур встановлення юридичних фактів смерті для населення ТОТ України через уточнення територіальної підсудності цієї категорії справ, спрощення реєстрації шлюбів для громадян України, що мешкають на ТОТ України.

4.2.2. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері забезпечення осіб, які проживають на ТОТ України в Криму, документами, що підтверджують громадянство, посвідчуєть особу або її спеціальний статус, а також свідоцтвами про державну реєстрацію народження і смерті.

4.2.3. Проведення міжвідомчого семінару щодо обговорення проекту Закону України про внесення змін до ЦПК України, до законодавства про працю та до соціального законодавства із метою удосконалення процедур встановлення юридичних фактів трудових відносин, які відбувалися на ТОТ України, а також порядку врахування документів, виданих підприємствами, установами, організаціям, що розташовані на ТОТ України, які підтверджують стаж та/або заробітну плату за періоди до початку тимчасової окупації.

Очікуваний результат:

4.2.1. Обговорення проекту Закону України про внесення змін до ЦПК України з метою спрощення процедур встановлення юридичних фактів смерті для населення ТОТ України через уточнення підсудності цієї категорії справ, його надання суб'єкту законодавчої ініціативи.

4.2.2. Обговорення проекту Закону України про внесення змін до Сімейного кодексу України та до Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» щодо спрощення реєстрації шлюбів для громадян України, що мешкають на ТОТ України, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

4.2.3. Обговорення проекту Закону України про внесення змін до ЦПК України, законодавства про працю та соціального законодавства із метою удосконалення процедур встановлення юридичних фактів трудових відносин, які відбувалися на ТОТ України, а також порядку врахування документів, виданих підприємствами, установами, організаціям, що розташовані на ТОТ України, які підтверджують стаж та/або заробітну плату за періоди до початку тимчасової окупації.

4.2.4. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо врахуванні відповідних проектів законів України під час виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері забезпечення осіб, які проживають на ТОТ України в Криму, документами, що підтверджують громадянство, посвідчує особу або її спеціальний статус, а також свідоцтвами про державну реєстрацію народження і смерті.

Завдання 4.3. Розробка та прийняття змін до законодавства із наданням безкоштовної вторинної правової допомоги мешканцям ТОТ України

Заходи:

4.3.1. Проведення міжвідомчого семінару із залученням народних депутатів України, адвокатів, представників Національної асоціації адвокатів України, Міністерства юстиції України, Координаційного центру з надання правової допомоги щодо обговорення проекту про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» із наданням безкоштовної вторинної правової допомоги мешканцям ТОТ України.

Очікуваний результат:

4.3.1. Опрацювання проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» щодо безкоштовної вторинної правової допомоги мешканцям ТОТ України, положень щодо визначення регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги для мешканців ТОТ України та територіального закріплення адвокатів, які будуть надавати таку допомогу, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

4.3.2. Розробка методичних рекомендацій для адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.

Завдання 4.4. Удосконалення правового врегулювання підсудності щодо подій на ТОТ України в Криму кримінальної та адміністративної відповідальності за співпрацю з окупацийною владою РФ та за сприяння у її функціонуванні, за вчинення адміністративних правопорушень на ТОТ України в Криму

Заходи:

4.4.1. Проведення міжвідомчого семінару із залученням народних депутатів України щодо обговорення підсудності щодо подій на ТОТ України в Криму, зокрема щодо адміністративних правопорушень, вчинених особами на ТОТ України в Криму, щодо проекту Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення із запровадженням кримінальної відповідальності за порушення режиму державного кордону України в Криму та співпрацю з окупацийною владою, що призвела до тяжких наслідків та адміністративної відповідальності за роботу в органах окупацийної адміністрації що не має гуманітарного виміру.

Очікуваний результат:

4.4.1. Опрацювання проекту Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення із запровадженням кримінальної відповідальності за порушення режиму державного кордону України в Криму та співпрацю з окупацийною владою, що призвела до тяжких наслідків та адміністративної

відповідальності за роботу в органах окупаційної адміністрації що не має гуманітарного виміру, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

4.4.2. Опрацювання проекту Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України із запровадженням підвідомчості та підсудності адміністративних правопорушень, вчинених на ТОТ України в Криму за місцем їх виявлення уповноваженим органом, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

4.4.3. Опрацювання проекту Закону про внесення змін до процесуальних кодексів України із запровадженням підсудності кримінальних, цивільних, сімейних та адміністративних справ щодо подій на ТОТ України в Криму, заявником в яких виступає особа, яка постійно проживає на ТОТ України в Криму, у визначених судах Херсонської області, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

Завдання 4.5. Правове врегулювання кримінальної відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права, зокрема Римського статуту МКС

Заходи:

4.5.1. Проведення міжвідомчого семінару із залученням народних депутатів України та представників уповноважених структур міжнародних організацій щодо обговорення проекту Закону України щодо змін до Кримінального кодексу України стосовно запровадження кримінальної відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права, зокрема Римського статуту МКС.

Очікуваний результат:

4.5.1. Опрацювання проекту Закону України щодо змін до Кримінального кодексу України стосовно запровадження кримінальної відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного права, зокрема Римського статуту МКС, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

Завдання 4.6. Правове врегулювання режиму майна, яке створене/утворюється окупаційною владою та структурам, підконтрольним окупаційній владі на ТОТ України, неправомірно переміщується на ТОТ чи з ТОТ України в Криму

Заходи:

4.6.1. Проведення міжвідомчого семінару із залученням народних депутатів України та представників уповноважених структур міжнародних організацій стосовно обговорення проекту Закону України щодо змін до Цивільного кодексу України та інших актів законодавства щодо встановлення правового режиму майна, яке створене/утворюється окупаційною владою та структурам, підконтрольним окупаційній владі на ТОТ України, неправомірно переміщується на ТОТ чи з ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

4.6.1. Опрацювання за підсумками семінару проекту Закону України щодо змін до Цивільного кодексу України та інших актів законодавства стосовно встановлення правового режиму майна, яке створене/утворюється окупаційною владою та структурам, підконтрольним окупаційній владі на ТОТ України, неправомірно перемішується на ТОТ чи з ТОТ України в Криму, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи.

Завдання 4.7. Правове врегулювання статусу фізичних осіб, які проживають на ТОТ України в Криму без належних правових підстав та правового статусу дітей, що народилися у таких осіб, комплексне врегулювання правових наслідків неправомірного поширення на громадян України громадянства держави-агресора

Заходи:

4.7.1. Проведення міжвідомчого семінару із залученням народних депутатів України та представників уповноважених структур міжнародних організацій щодо обговорення проекту Закону України про врегулювання статусу фізичних осіб, які проживають на ТОТ України в Криму без належних правових підстав та правового статусу дітей, що народилися у таких осіб,

комплексного вирішення питання правових наслідків неправомірного поширення на громадян України громадянства держави-агресора.

Очікуваний результат:

4.7.1. Опрацювання за підсумками семінару проекту Закону України про врегулювання статусу фізичних осіб, які проживають на ТОТ України в Криму без належних правових підстав та правового статусу дітей, що народилися у таких осіб, надання проекту суб'єкту законодавчої ініціативи, комплексного вирішення питання правових наслідків неправомірного поширення на громадян України громадянства держави-агресора.

Розділ 5. Оборона

Завдання 5.1. Матеріальне, соціальне, інформаційне забезпечення сталої оборони районів, прилеглих до ТОТ України в Криму

Заходи:

5.1.1. Проведення щоквартальної спільної наради із визначення актуальних потреб сталої оборони районів, прилеглих до ТОТ України в Криму, визначення відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Очікуваний результат:

5.1.1. Визначення актуальних потреб сталої оборони районів, прилеглих до ТОТ України в Криму, та відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування за підсумками відповідних нарад, надання пропозицій за підсумками та обсягами їх виконання згідно з чинним законодавством.

5.1.2. Визначення пріоритетів залучення волонтерської допомоги та інформаційної підтримки для облаштування та задоволення потреб військових частин та підрозділів, їх надання до відома громадянському суспільству та населенню.

Завдання 5.2. Запровадження ефективного військового обліку ВПО з ТОТ України в Криму та мешканців ТОТ України в Криму, що прибувають на підконтрольну територію України

Заходи:

5.2.1. Проведення ефективного моніторингу стану військового обліку ВПО з ТОТ України в Криму та виявлення недоліків та перешкод його здійснення.

5.2.2. Проведення щоквартальної спільної наради із визначення шляхів усунення перешкод та недоліків здійснення ефективного військового обліку ВПО з ТОТ України в Криму, визначення відповідних завдань для правоохоронних органів, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

5.2.3. Проведення спільної наради із обговорення алгоритму запровадження ефективного військового обліку мешканців ТОТ України в Криму, що прибувають на підконтрольну територію України, уникнення відповідних безпекових ризиків.

Очікуваний результат:

5.2.1. Визначення стану військового обліку ВПО з ТОТ України в Криму, виявлення відповідних недоліків та перешкод його здійснення.

5.2.2. Визначення шляхів усунення перешкод та недоліків здійснення військового обліку ВПО з ТОТ України в Криму, надання пропозицій за підсумками та обсягами виконання визначених у цій сфері завдань для правоохоронних органів, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

5.2.3. Визначення за підсумками наради алгоритму запровадження ефективного військового обліку мешканців ТОТ України в Криму, що прибувають на підконтрольну територію України, уникнення відповідних безпекових ризиків.

Завдання 5.3. Заснування окремих підрозділів Збройних Сил України (далі – ЗСУ) та інших військових формувань з числа ВПО та мешканців ТОТ України в Криму, що прибули на материкову частину

Заходи:

5.3.1. Проведення спільної наради із обговорення підсумків удосконалення військового обліку та служби у ЗСУ та інших військових формуваннях за контрактом для ВПО з ТОТ України в Криму та мешканців ТОТ України в Криму, що прибувають на підконтрольну територію України, з урахуванням відповідних релігійних та культурних особливостей в організації несення служби та залученням відповідних формувань до процесів деокупації та реінтеграції Криму.

Очікуваний результат:

5.3.1. Визначення шляхів реалізації в рамках окремих підрозділів ЗСУ та інших військових формувань підсумків удосконалення військового обліку та служби у ЗСУ та інших військових формуваннях за контрактом для ВПО з ТОТ України в Криму та мешканців ТОТ України в Криму, що прибувають на підконтрольну територію України, з забезпеченням відповідних релігійних та культурних потреб в організації несення служби та із залученням відповідних формувань до процесів деокупації та реінтеграції Криму.

Завдання 5.4. Висвітлення агресивної політики держави-агресора в Криму та мілітаризації Криму, відповідних загроз з окупованої території для підконтрольної території України, території іноземних держав

Заходи:

5.4.1. Постійне інформування центральних та регіональних органів влади, представництв міжнародних організацій та іноземних держав про агресивну політику держави-агресора в Криму та мілітаризації Криму, відповідних загроз з окупованої території для підконтрольної території України, території іноземних держав, про публічну частину вживаних заходів протидії цій агресивній політиці та загрозам.

Очікуваний результат:

5.4.1. Наявність серії публікацій у вітчизняних та іноземних засобах масової інформації з питань агресивної політики держави-агресора в Криму та мілітаризації Криму, відповідних загроз з окупованої території для підконтрольної території України, території іноземних держав, щодо публічної частини вживаних заходів протидії цій агресивній політиці та загрозам.

5.4.2. Урахування у заходах внутрішньої державної та регіональної політики центральними та місцевими органами виконавчої влади реального стану справ щодо агресивної політики держави-агресора в Криму та мілітаризації Криму, відповідних загроз з окупованої території для підконтрольної території України, території іноземних держав, урахування усіма органами влади вживаних заходів протидії цій агресивній політиці та загрозам.

Розділ 6. Безпека та охорона прав

Завдання 6.1 Залучення підрозділів Національної гвардії України до виконання завдань у районах, прилеглих до прилеглих до ТОТ України в Криму.

Заходи:

6.1.1. Проведення спільної наради з визначення актуальних потреб залучення підрозділів Національної гвардії України до виконання завдань у районах, прилеглих до прилеглих до ТОТ України в Криму, опрацювання відповідних проектів доручень органам виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Очікуваний результат:

6.1.1. Визначення актуальних потреб у залученні підрозділів Національної гвардії України до виконання завдань у районах, прилеглих до прилеглих до ТОТ України в Криму, у тому числі з постійною дислокациєю військових частин; визначення відповідно до цих потреб завдання для органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, надання пропозицій за підсумками та обсягами їх виконання відповідно до законодавства.

6.1.2. Визначення пріоритетів залучення волонтерської допомоги та інформаційної підтримки для облаштування та задоволення потреб підрозділів Національної гвардії України в районах, прилеглих до прилеглих до ТОТ України в Криму, доведення їх до відома громадянського суспільства та населення.

Завдання 6.2. Посилення органів Державної прикордонної служби (далі – ДПС) України в районах, прилеглих до ТОТ України в Криму

Заходи

6.2.1. Проведення щорічних спільних нарад із визначення потреб у посиленні (додатковому розгортанні) підрозділів (органів) ДПС України в районах, прилеглих до ТОТ України в Криму, визначення відповідних завдань органам виконавчої влади та місцевого самоврядування.

6.2.2. Сприяння посиленню заходів безпеки сил і засобів органів ДПС України, недопущення посягань на життя, здоров'я, житло і майно посадових осіб ДПС України, які виконують завдання в районах, прилеглих до ТОТ України в Криму, та їхніх близьких родичів.

Очікуваний результат

6.2.1. Встановлення за підсумками відповідних нарад необхідності в посиленні (додатковому розгортанні) підрозділів (органів) ДПС України у районах, прилеглих до ТОТ України в Криму, визначення відповідних завдань органам виконавчої влади і місцевого самоврядування та надання пропозицій за підсумками і обсягами їх виконання згідно з чинним законодавством.

6.2.2. Визначення пріоритетів залучення волонтерської допомоги та інформаційної підтримки для облаштування та задоволення потреб у районах, прилеглих до ТОТ України в Криму, частин ДПС України та громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону при службі, доведення їх до відома громадянського суспільства та населення.

6.2.3. Сприяння в межах повноважень отриманню, аналітичній обробці та використанню інформації, яка містить ознаки або факти розвідувальної, терористичної та іншої діяльності спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на шкоду безпеці, об'єктам інфраструктури ДПС України.

6.2.4. Сприяння в межах повноважень заходам щодо недопущення перешкоджання виконанню покладених на особовий склад обов'язків і реалізації наданих їм прав, посягань на життя, здоров'я, житло і майно зазначених осіб та їхніх близьких родичів у зв'язку з їхньою службовою діяльністю.

Завдання 6.3 Розгортання на узбережжі Азовського моря пункту базування сил Морської охорони ДПС України.

Заходи:

6.3.1. Визначення в межах міжвідомчої взаємодії відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з метою розгортання дивізіону катерів Морської охорони ДПС України в порту Генічеськ.

Очікуваний результат:

6.3.1. Підвищення рівня захищеності узбережжя Азовського моря в районах, прилеглих до ТОТ України в Криму, зменшення часу реагування на можливі протиправні дії, популяризація морської прикордонної служби серед місцевого населення.

6.3.2. Визначення пріоритетів залучення волонтерської допомоги та інформаційної підтримки для облаштування та задоволення потреб Морської охорони ДПС України в районах, прилеглих до ТОТ України в Криму, доведення їх до відома громадянського суспільства та населення, формування шефських відносин із кораблями Морської охорони з боку органів державної влади та місцевого самоврядування, установ, підприємств та організацій.

Завдання 6.4. Дислокація правоохоронних органів з питань ТОТ України в Криму у Херсонській області

Заходи:

6.4.1. Проведення щоквартальної спільної наради із визначення актуальних потреб розташування та забезпечення підрозділів Головного управління Національної поліції в АРК та м. Севастополі, визначення відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

6.4.2. Проведення щоквартальної спільної наради із визначення актуальних потреб розташування та забезпечення підрозділів Головного управління СБУ в АРК, визначення відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

6.4.3. Проведення міжвідомчого семінару із опрацювання змін до кримінального, адміністративного та процесуального законодавства з питань підвищення ефективності правоохоронних органів в АРК та м. Севастополі, визначення ефективних місць дислокації прокуратури АРК.

Очікуваний результат:

6.4.1. Визначення актуальних потреб розташування та забезпечення підрозділів Головного управління Національної поліції в АРК та м. Севастополі, відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування за підсумками відповідних нарад, надання пропозицій за підсумками та обсягами їх виконання згідно з чинним законодавством.

6.4.2. Визначення пріоритетів кадрового забезпечення Головного управління Національної поліції в АРК та м. Севастополі, доведення їх до відома громадянському суспільству та населенню.

6.4.3. Визначення актуальних потреб розташування та забезпечення підрозділів Головного управління СБУ в АРК, відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування за підсумками відповідних нарад, надання пропозицій за підсумками та обсягами їх виконання згідно з чинним законодавством.

6.4.4. Підготовка за підсумками міжвідомчого семінару змін до кримінального, адміністративного та процесуального законодавства з питань підвищення ефективності правоохоронних органів в АРК та м. Севастополі, визначення ефективних місць дислокації прокуратури АРК, їх надання суб'єкту законодавчої ініціативи.

Завдання 6.5. Практичне забезпечення спеціальних режимів на акваторіях та територіях, наблизених до лінії розмежування

Заходи:

6.5.1. Проведення щомісячних спільних нарад робочої групи з представників зацікавлених органів із визначення актуальних потреб спеціальних режимів на акваторіях та територіях, наблизених до лінії розмежування, визначення відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Очікуваний результат:

6.5.1. Визначення актуальних потреб спеціальних режимів на акваторіях та територіях, наблизених до лінії розмежування, відповідних завдань для органів виконавчої влади та місцевого самоврядування за підсумками відповідних нарад, надання пропозицій за підсумками та обсягами їх виконання згідно з чинним законодавством, контроль за їх реалізацією.

6.5.2. Посилення протидії організований злочинності та корупції в районах, прилеглих до ТОТ України в Криму.

6.5.3. Посилення протидії переміщенню через лінію розмежування з ТОТ України в Криму зброї, наркотиків, торгівлі людьми.

6.5.4. Посилення протидії особам, що мають антидержавні та антисуспільні наміри й наміри співпраці з владою РФ та обіймають посади в органах влади та самоврядування в районах, прилеглих до ТОТ України в Криму.

Завдання 6.6. Регламентація порядку відвідування ТОТ України в Криму громадянами України, які є посадовими особами, носіями державної таємниці

Заходи:

6.6.1. Проведення міжвідомчого семінару із опрацювання змін до адміністративного законодавства з питань додаткової регламентації відвідування ТОТ України в Криму громадянами України, які є посадовими особами органів державної влади, правоохоронних органів, суддями, прокурорами, військовослужбовцями, носіями державної таємниці, протидії відповідному залученню громадян України у протиправну діяльність

6.6.2. Проведення наради щодо опрацювання ефективного алгоритму оцінки та нейтралізації безпекових, соціальних та гуманітарних ризиків пов'язаних із організованим працевлаштуванням громадян України на ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

6.6.1. Підготовка за підсумками міжвідомчого семінару змін до адміністративного законодавства з питань додаткової регламентації відвідування ТОТ України в Криму громадянами України, які є посадовими особами органів державної влади, правоохоронних органів, суддями, прокурорами, військовослужбовцями, носіями державної таємниці, протидії відповідному залученню громадян України у протиправну діяльність, їх надання суб'єкту законодавчої ініціативи.

6.6.2. Опрацювання ефективного алгоритму оцінки та нейтралізації безпекових, соціальних та гуманітарних ризиків пов'язаних із організованим працевлаштуванням громадян України на ТОТ України в Криму.

Розділ 7. Економіка та торгівля

Завдання 7.1. Забезпечення режиму нерентабельності ключових підконтрольних окупантам підприємств на ТОТ України в Криму

Заходи:

7.1.1. Ініціювання створення єдиного реєстру (переліку) ключових за обсягами виробництва та за значущістю продукції підприємств на ТОТ України в Криму з вичерпною інформацією щодо кожного суб'єкта, зокрема їх власників та бенефіціарів, системи взаємодії з підприємствами підконтрольної території України, держав ЄС та інших країн-партнерів України, доступного в мережі Інтернет з можливістю відповідного безкоштовного пошуку/запиту.

7.1.2. Проведення міжвідомчої наради з опрацювання змін до законодавства України з метою запровадження спеціального державного контролю за суб'єктами господарювання, які здійснюють господарську діяльність на ТОТ України в Криму в особливо великих розмірах, формування комісії з забезпечення моніторингу та оновлення єдиного реєстру ключових за обсягами виробництва та за значущістю продукції підприємств на ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

7.1.1. Наявність у відкритому доступі переліку ключових за обсягами виробництва та за значущістю продукції підприємств на ТОТ України в Криму, їх власників та бенефіціарів, відомостей про систему взаємодії з підприємствами підконтрольної території України, держав ЄС та інших країн-партнерів України, запровадження з цих питань відповідного правового, міжнародно-правового та міжнародно-політичного реагування.

7.1.2. Опрацювання проекту закону щодо змін запровадження спеціального державного контролю за суб'єктами господарювання, які здійснюють господарську діяльність на ТОТ України в Криму в особливо великих розмірах, його надання суб'єкту законодавчої ініціативи.

7.1.3. Діяльність комісії з забезпечення моніторингу та оновлення єдиного реєстру ключових за обсягами виробництва та за значущістю продукції підприємств на ТОТ України в Криму.

Завдання 7.2. Унеможливлення добування вуглеводнів підконтрольними окупантам підприємствами в акваторіях, прилеглих до ТОТ України в Криму

Заходи:

7.2.1. Визначення системи взаємодії підконтрольних окупантів владі РФ підприємств, які здійснюють добування вуглеводнів в акваторіях, прилеглих до ТОТ України в Криму, з підприємствами підконтрольної території України, держав Європейського Союзу (далі – ЄС) та

інших країн-партнерів України, зокрема щодо постачання агрегатів, машин, обладнання, обслуговування службового морського та повітряного транспорту.

Очікуваний результат:

7.2.1. Наявність у відкритому доступі відомостей про систему взаємодії підконтрольних окупантам підприємств, які здійснюють добування вуглеводнів в акваторіях, прилеглих до ТОТ України в Криму, з підприємствами підконтрольної території України, держав ЄС та інших країн-партнерів України, запровадження з цих питань відповідного правового, міжнародно-правового та міжнародно-політичного реагування.

Завдання 7.3. Унеможливлення остаточної реалізації інфраструктурних проектів окупаційної влади на ТОТ України в Криму

Заходи:

7.3.1. Визначення системи взаємодії підконтрольних окупаційній владі РФ підприємств, які реалізують інфраструктурні проекти окупаційної влади на ТОТ України в Криму, з підприємствами підконтрольної території України, держав ЄС та інших країн-партнерів України, зокрема щодо постачання машин, агрегатів, обладнання, сировини та матеріалів.

Очікуваний результат:

7.3.1. Наявність у відкритому доступі відомостей про систему взаємодії підконтрольних окупантам підприємств, які реалізують інфраструктурні проекти окупаційної влади на ТОТ України в Криму, з підприємствами підконтрольної території України, держав ЄС та інших країн-партнерів України, запровадження з цих питань відповідного правового, міжнародно-правового та міжнародно-політичного реагування.

Завдання 7.4. Протидія експорту та імпорту товарів та послуг з ТОТ України в Криму в іноземні країни

Заходи:

7.4.1. Проведення міжвідомчих нарад із визначення груп товарів та послуг, зокрема тих, що мають стратегічний характер та/або є товарами подвійного призначення, які неправомірно експортуються з ТОТ України в Криму в іноземні країни та імпортуються до ТОТ з цих країн, зокрема у держави чи з держав, що мають з РФ угоди про єдиний митний простір або зону вільної торгівлі, їх основних постачальників, засоби перевезення та отримувачів.

Очікуваний результат:

7.4.1. Наявність у відкритому доступі відомостей про групи товарів та послуг, зокрема тих, що мають стратегічний характер та/або є товарами подвійного призначення, які неправомірно експортуються з ТОТ України в Криму в іноземні країни, чи імпортуються з цих країн, зокрема у держави, що мають з РФ угоди про єдиний митний простір або зону вільної торгівлі, їх основних постачальників, засоби перевезення та отримувачів, запровадження з цих питань відповідного правового, міжнародно-правового та міжнародно-політичного реагування, зокрема в рамках Світової організації торгівлі, міжнародних економічних союзів та ЄС.

Завдання 7.5. Унеможливлення постачання до/з ТОТ України в Криму електроенергії та водних ресурсів

Заходи:

7.5.1. Проведення міжвідомчих нарад із визначення порядку комплексної протидії спробам окупаційної влади вживати юридичних заходів поновлення постачання води із використанням Північно-Кримського каналу та запровадження механізмів відшкодування шкоди, яку канал поніс внаслідок незаконного відчуження його майна окупаційною владою РФ в Криму.

7.5.2. Проведення міжвідомчих нарад з питання унеможливлення неправомірного використання інфраструктури водного господарства, яка з'єднує територію Херсонської області з ТОТ України в Криму.

7.5.3. Проведення міжвідомчих нарад із визначенням заходів щодо забезпечення технічної неможливості неправомірного постачання електроенергії з Херсонської області до ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

7.5.1. Утворення системи комплексної протидії спробам окупаційної влади вживати юридичних заходів поновлення постачання води із використанням Північно-Кримського каналу та вжиття системи правових заходів на національному та міжнародному рівнях із відшкодуванням шкоди, яку канал поніс внаслідок незаконного відчуження його майна окупаційною владою РФ в Криму.

7.5.2. Вжиття системи заходів, що унеможливлюють неправомірне використання інфраструктури водного господарства, яка з'єднує територію Херсонської області з ТОТ України в Криму.

7.5.3. Вжиття системи заходів щодо забезпечення технічної неможливості неправомірного постачання електроенергії з Херсонської області до ТОТ України в Криму.

Завдання 7.6. Протидія незаконним обмеженням рибальства на прилеглих до Криму морських просторах з боку окупаційної влади

Заходи:

7.6.1. Проведення щорічної міжвідомчої наради щодо формування спільної позиції державних органів стосовно подальшої взаємодії з РФ з питань рибальства в Азовському морі в рамках чинних міждержавних угод.

7.6.2. Проведення щорічної міжвідомчої наради щодо формування спільної позиції державних органів стосовно реагування на незаконні обмеження з боку органів окупаційної влади РФ промислового рибальства фізичними та юридичними особами згідно із законодавством України, здійснення відповідного правового реагування на такі обмеження.

Очікуваний результат:

7.6.1. Формування за підсумками нарад спільної позиції державних органів стосовно подальшої взаємодії з РФ з питань рибальства в Азовському морі в рамках чинних міждержавних угод, зокрема щодо перспектив застосування таких угод.

7.6.2. Формування за підсумками нарад спільної позиції державних органів стосовно реагування на незаконні обмеження з боку органів окупаційної влади РФ промислового рибальства фізичними та юридичними особами згідно із законодавством України, здійснення відповідного національного та міжнародного правового реагування на такі обмеження.

Завдання 7.7. Протидія незаконним користуванням окупаційною владою сортів рослин, порід тварин, торгових марок та географічних зазначень Криму

Заходи:

7.7.1. Проведення щорічної міжвідомчої наради щодо формування спільної позиції державних органів стосовно незаконного користування та використання окупаційною владою сортів рослин, порід тварин, торгових марок та географічних зазначень Криму, формування реєстру такого незаконного користування та використання, зокрема в іноземних країнах.

Очікуваний результат:

7.7.1. Формування за підсумками нарад спільної позиції державних органів стосовно незаконного користування та використання окупаційною владою сортів рослин, порід тварин, торгових марок та географічних зазначень Криму, оприлюднення узагальненої інформації про таке використання, зокрема – в іноземних країнах, вжиття заходів процесуального, міжнародного правового та політичного реагування, зокрема в межах взаємодії із Світовою організацією торгівлі, Міжнародною організацією інтелектуальної власності та ЄС.

7.7.2. Функціонування реєстру незаконного користування та використання окупаційною владою сортів рослин, порід тварин, торгових марок та географічних зазначень Криму, зокрема в іноземних країнах з доступом онлайн у мережі Інтернет.

Завдання 7.8. Впорядкування переміщення через контрольні пункти в'їзду/виїзду (далі – КПВВ) речей та коштів фізичних осіб, їх домашніх тварин

Заходи:

7.8.1. Проведення щорічної міжвідомчої наради щодо формування спільної позиції державних органів стосовно внесення змін до законів України та актів Кабінету Міністрів України з питань переміщення через КПВВ речей фізичних осіб.

7.8.2. Проведення щорічної міжвідомчої наради щодо формування спільної позиції державних органів стосовно внесення змін до законів України та актів Кабінету Міністрів України з питань переміщення через КПВВ домашніх тварин без мети комерційного використання.

Очікуваний результат:

7.8.1. Опрацювання за підсумками наради проекту закону щодо внесення змін до законів України та проектів внесення змін до актів Кабінету Міністрів України з метою впорядкування переміщення через КПВВ речей фізичних осіб без мети комерційного використання.

7.8.2. Опрацювання за підсумками наради проекту закону щодо внесення змін до законів України та проектів внесення змін до актів Кабінету Міністрів України з питань переміщення через КПВВ домашніх тварин без мети комерційного використання.

7.8.3. Надання за підсумками наради пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянині, гарантованих Конституцією України, під час переміщення через КПВВ.

Розділ 8. Транспорт

Завдання 8.1. Запровадження ефективного комплексного правового переслідування авіакомпаній, що здійснюють незаконні перевезення до ТОТ України в Криму

Заходи:

8.1.1. Проведення щоквартальних нарад щодо формування спільної позиції державних органів стосовно механізмів обліку нанесеної шкоди через діяльність авіакомпаній, що здійснюють незаконні перевезення з/до ТОТ України в Криму, притягнення до відповідальності керівництва цих авіакомпаній, унеможливлення користування цими авіакомпаніями послугами, що надаються у сфері авіації країнами ЄС та іншими державами партнерами України, здійснення літаками цих авіакомпаній, що здійснювали незаконні перевезення до ТОТ України в Криму, міжнародних рейсів у треті країни.

Очікуваний результат:

8.1.1. Утворення ефективних механізмів обліку нанесеної шкоди через діяльність авіакомпаній, що здійснюють незаконні перевезення з/до ТОТ України в Криму, притягнення до відповідальності керівництва цих авіакомпаній, унеможливлення користування цими авіакомпаніями послугами, що надаються у сфері авіації країнами ЄС та іншими державами партнерами України, здійснення літаками цих авіакомпаній, що здійснювали незаконні перевезення до ТОТ України в Криму, міжнародних рейсів у треті країни.

Завдання 8.2. Запровадження ефективного комплексного правового переслідування структур, що задіяні у незаконні морські перевезення з/до ТОТ України в Криму

Заходи:

8.2.1. Проведення щоквартальних нарад щодо формування спільної позиції державних органів стосовно механізмів обліку нанесеної шкоди через незаконні морські перевезення з/до ТОТ України в Криму, притягнення до відповідальності наявних на підконтрольній території України, у державах ЄС та інших держава-партнерах України посередників у наданні відповідним судновласникам послуг надання зручного прапору, страхування, комплектування екіпажів, класифікаційного огляду суден, притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності виявлених залучених у незаконні морські перевезення фізичних осіб, притягнення до цивільної відповідальності судновласників.

Очікуваний результат:

8.2.1. Формування спільної позиції державних органів стосовно механізмів обліку нанесеної шкоди через незаконні морські перевезення з/до ТОТ України в Криму, притягнення до відповідальності наявних на підконтрольній території України, у державах ЄС та інших держава-партнерах України посередників у наданні відповідним судновласникам послуг надання зручного прапору, страхування, комплектування екіпажів, класифікаційного огляду суден, притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності виявлених залучених у незаконні морські перевезення фізичних осіб, притягнення до цивільної відповідальності судновласників.

8.2.2. Визначення ефективного механізму зберігання та подальшої експлуатації чи утилізації арештованих та конфіскованих торгівельних суден, які були залучені до незаконних морських перевезень з/до ТОТ України в Криму.

Завдання 8.3. Протидія незаконним обмеженням свободи судноплавства на прилеглих до Криму морських просторах з боку окупаційної влади

Заходи:

8.3.1. Проведення щорічних нарад щодо формування спільної позиції державних органів стосовно механізмів обліку нанесеної шкоди через обмеження свободи судноплавства у Керченській протоці, незаконного стягнення плати за прохід протокою та уникнення ризиків пов'язаних з сплатою відповідних коштів суднами під державним прапором України та/або таких, що перебувають у державній власності.

Очікуваний результат:

8.3.2. Формування спільної позиції державних органів стосовно механізмів обліку нанесеної шкоди через обмеження свободи судноплавства у Керченській протоці, незаконного стягнення плати за прохід протокою та уникнення ризиків, пов'язаних з сплатою відповідних коштів суднами під державним прапором України та/або таких, що перебувають у державній власності.

Завдання 8.4. Запровадження ефективного комплексного правового переслідування підприємств залізничного транспорту, які задіяні у перевезеннях в ТОТ України в Криму

Заходи:

8.4.1. Проведення щорічних нарад щодо визначення системи взаємодії підприємств залізничного транспорту держави-агресора, які задіяні у перевезеннях в ТОТ України в Криму, з підприємствами підконтрольної території України, держав ЄС та інших країн-партнерів України, зокрема щодо постачання машин, агрегатів, обладнання, сировини та матеріалів, формування комплексного правового переслідування цих підприємств та вжиття заходів міжнародного правового реагування.

Очікуваний результат:

8.4.1. Формування системи комплексного правового переслідування підприємств залізничного транспорту держави-агресора, які задіяні у перевезеннях в ТОТ України в Криму, та підприємствам підконтрольної території України, держав ЄС та інших країн-партнерів України, які мають з ними взаємодію, зокрема щодо постачання машин, агрегатів, обладнання, сировини та матеріалів; визначення алгоритму заходів міжнародного правового реагування включно із механізмами конфіскації товарів (машин, агрегатів, обладнання, сировини та матеріалів) держави-агресора, які перевозяться залізничним транспортом до ТОТ України в Крим.

8.4.2. Формування пропозицій щодо гармонізації законодавства у сфері переслідування підприємств залізничного транспорту, які задіяні у перевезеннях в ТОТ України в Криму і відповідних міжнародно-правових зобов'язань України та стосовно відповідної позиції України у відповідних міждержавних організаціях залізничного транспорту.

Завдання 8.5. Посилення ефективності пасажирського залізничного сполучення з/до станцій, наблизених до КВПП «Каланчак» та «Чонгар»

Заходи:

8.5.1. Проведення щоквартальних нарад із залученням ПАТ «Укрзалізниця», органів місцевого самоврядування та виконавчої влади щодо забезпечення прямого пасажирського залізничного сполучення центральних регіонів України із станцією Вадим, налагодження ефективного приміського залізничного пасажирського сполучення між станцією Новоолексіївка та районом, наближеним до КПВВ «Чонгар», облаштування відповідних залізничних станцій та пристанційних територій.

Очікуваний результат:

8.5.1. Наявність узгодженого алгоритму щодо прямого пасажирського залізничного сполучення центральних регіонів України із станцією Вадим, щодо ефективного та узгодженого приміського залізничного пасажирського сполучення між станцією Новоолексіївка та районом, наближеним до КПВВ «Чонгар», щодо облаштування відповідних залізничних станцій та пристанційних територій.

Завдання 8.6. Забезпечення легального пасажирського автомобільного сполучення з/до КВПП «Каланчак» та «Чонгар»

Заходи:

8.6.1. Проведення щоквартальних нарад із залученням органів місцевого самоврядування та виконавчої влади, правоохоронних органів та зацікавлених транспортних підприємств щодо забезпечення легальних внутрішньообласних та місцевих автобусних перевезень на маршрутах КПВВ «Каланчак» – Каланчак-Херсон, КПВВ «Каланчак» – Вадим-Чаплинка, КПВВ «Чонгар» – Новоолексіївка-Генічеськ, впорядкування перевезення до КПВВ в режимі таксі.

8.6.2. Проведення щоквартальних нарад щодо комплексної протидії нелегальному пасажирському автомобільному сполученню з/до КВПП та через КПВВ з/на ТОТ України в Криму.

8.6.3. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України у сфері організації створення та забезпечення роботи транспортного сполучення між КПВВ та основними пересадочними вузлами Херсонської області шляхом оптимізації розкладу руху автомобільного пасажирського транспорту із розкладом руху залізничного транспорту та створення нових маршрутів рейсових автоперевезень.

Очікуваний результат:

8.6.1. Наявність узгодженого алгоритму щодо забезпечення легальних внутрішньообласних та внутрірайонних автобусних перевезень на маршрутах КПВВ «Каланчак» – Каланчак-Херсон, КПВВ «Каланчак» – Вадим-Чаплинка, КПВВ «Чонгар» – Новоолексіївка-Генічеськ, впорядкування перевезення до КПВВ в режимі таксі.

8.6.2. Наявність узгодженого алгоритму комплексної протидії нелегальному пасажирському автомобільному сполученню з/до КВПП та через КПВВ з/на ТОТ України в Криму.

8.6.3. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері організації створення та забезпечення роботи транспортного сполучення між КПВВ та основними пересадочними вузлами Херсонської області шляхом оптимізації розкладу руху автомобільного пасажирського транспорту із розкладом руху залізничного транспорту та створення нових маршрутів рейsovих автоперевезень.

Завдання 8.7. Забезпечення належного стану інфраструктури у районах, наблизених до ТОТ України в Криму

Заходи:

8.7.1. Проведення щоквартальних нарад із залученням органів місцевого самоврядування та виконавчої влади щодо забезпечення обґрутованих з гуманітарного

виміру мінімальних потреб облаштування КПВВ, зокрема належного стану дорожнього покриття та розмітки, облаштування зупинок громадського транспорту, освітлення, огорож та пішохідних доріжок на КПВВ та на автомобільних дорогах загального значення на ділянках КПВВ «Каланчак» – Каланчак, КПВВ «Каланчак» – Вадим-Чаплинка, КПВВ «Чаплинка» – Чаплинка, КПВВ «Чонгар» – Новоолексіївка.

8.7.2. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина, гарантованих Конституцією України, під час переміщення через КПВВ.

Очікуваний результат:

8.7.1. Наявність узгодженого алгоритму забезпечення обґрунтованих з гуманітарного виміру мінімальних потреб облаштування КПВВ, зокрема належного стану дорожнього покриття та розмітки, облаштування зупинок громадського транспорту, освітлення, огорож та пішохідних доріжок на КПВВ та на автомобільних дорогах загального значення на ділянках КПВВ «Каланчак» – Каланчак, КПВВ «Каланчак» – Вадим-Чаплинка, КПВВ «Чаплинка» – Чаплинка, КПВВ «Чонгар» – Новоолексіївка.

8.7.2. Надання пропозицій щодо алгоритмів та ефективності виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина, гарантованих Конституцією України, під час переміщення через КПВВ.

Розділ 9. Інформація та зв'язок

Завдання 9.1. Запровадження ефективного моніторингу сприяння агресії, мови ненависті та обмеження прав людини в підконтрольних окупаційній владі виданнях в ТОТ України в Криму

Заходи:

9.1.1. Проведення міжвідомчої наради та переговорів з залученням міжнародних організацій та структур громадянського суспільства та ЗМІ щодо формування платформи ефективного моніторингу сприяння агресії, мови ненависті та обмеження прав людини в підконтрольних окупаційній владі виданнях в ТОТ України в Криму, зокрема друкованих.

9.1.2. Проведення наради стосовно алгоритму формування в Україні максимально вичерпної бази примірників періодичних друкованих видань, які видаються на ТОТ України в Криму та здійснюють інформаційне забезпечення регіональних та місцевих органів окупаційної влади.

Очікуваний результат:

9.1.1. Формування платформи ефективного моніторингу сприяння агресії, мови ненависті та обмеження прав людини в підконтрольних окупаційній владі виданнях в ТОТ України в Криму, зокрема друкованих, із залученням представників міжнародних організацій та структур громадянського суспільства.

9.1.2. Визначення алгоритму формування в Україні максимально вичерпної бази примірників періодичних друкованих видань, які видаються на ТОТ України в Криму та здійснюють інформаційне забезпечення регіональних та місцевих органів окупаційної влади.

Завдання 9.2. Протидія незаконному телерадіомовленню з ТОТ України в Криму на прилеглі райони Херсонської області, забезпечення телерадіомовлення з території Херсонської області на ТОТ України в Криму

Заходи:

9.2.1. Проведення наради стосовно опрацювання алгоритму здійснення уповноваженими органами Україні системи ефективного моніторингу незаконного телерадіомовлення з ТОТ України в Криму на прилеглі райони Херсонської області та протидії такому мовленню, щодо алгоритму забезпечення ефективного телерадіомовлення з території Херсонської області на ТОТ України в Криму.

9.2.2. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері телерадіомовлення.

Очікуваний результат:

9.2.1. Визначення ефективного алгоритму здійснення уповноваженими органами Україні системи ефективного моніторингу незаконного телерадіомовлення з ТОТ України в Криму на прилеглі райони Херсонської області.

9.2.2. Визначення алгоритму забезпечення ефективного телерадіомовлення з території Херсонської області на ТОТ України в Криму, опрацювання необхідних для цього проектів змін до нормативних актів та доручень органам державної влади та місцевого самоврядування.

9.2.3. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері телерадіомовлення, зокрема щодо створення та/або відновлення інфраструктури телерадіомовлення та встановлення необхідного технічного обладнання (передавачів, підсилювачів, телевеж тощо) з метою розширення зони покриття сигналом радіомовлення, телеорганізацій України на ТОТ та забезпечення стабільного мовлення на тимчасово окуповану територію національних телерадіоорганізацій, що ведуть мовлення державною мовою та іншими мовами (у тому числі мовами корінних народів та національних меншин України, які проживають на ТОТ).

9.2.4. Визначення ефективного механізму системи блокування аналогового та цифрового телерадіомовлення з ТОТ України в Криму з метою протидії антиукраїнському мовленню та російській інформаційній агресії.

Завдання 9.3. Забезпечення умов для створення суспільно-інформаційних видань для кримчан он-лайн та в друкованому вигляді

Заходи:

9.3.1. Проведення наради із залученням національного інформаційного агентства "Укрінформ", органів державної влади щодо опрацювання алгоритму створення та матеріального забезпечення друкованого суспільно-інформаційного видання для громадян України, що мешкають в Криму, та його поширення серед осіб, які прибувають на підконтрольну територію України з ТОТ в Криму.

9.3.2. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України.

9.3.3. Проведення щорічних нарад із визначення та реалізації ефективного алгоритму забезпечення функціонування телерадіокомпаній, які забезпечують високі соціальні стандарти мовлення для громадян України, що мешкають в Криму.

Очікуваний результат:

9.3.1. Визначення порядку створення та матеріального забезпечення друкованого суспільно-інформаційного видання для громадян України, що мешкають в Криму, та алгоритмів його поширення серед осіб, які прибувають на підконтрольну територію України з ТОТ в Криму.

9.3.2. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України стосовно медійного висвітлення кримської тематики, тематичних конкурсів серед журналістів з висвітлення подій на ТОТ України в Криму, забезпечення публічної дипломатії корінних народів та національних меншин України, які проживають на тимчасово окупованій території.

9.3.3. Визначення та реалізація ефективного алгоритму забезпечення функціонування телерадіокомпаній, які забезпечують високі соціальні стандарти мовлення для громадян України, що мешкають в Криму.

Завдання 9.4. Вжиття заходів щодо обмеження доступу до веб-сайтів структур окупаційної влади та інших веб-ресурсів в мережі Інтернет.

Заходи:

9.4.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад щодо визначення механізмів обмеження доступу до веб-сайтів структур окупаційної влади та інших ресурсів у мережі Інтернет операторами та провайдерами через належні їм телекомунікаційні та інформаційно-телекомунікаційні мережі, щодо опрацювання змін до законодавства, яке регулює правоохоронну діяльність в інформаційно-телекомунікаційній сфері, спрямованих на посилення рівня відповідальності та підвищення розміру штрафних санкцій до операторів, провайдерів телекомунікацій, що надають послуги доступу до Інтернету, за порушення умов і правил, що регламентують діяльність у сфері телекомунікацій та користування радіочастотним ресурсом України, передбачену ліцензіями, дозволами, а також порядку та умов надання послуг зв'язку в мережах загального користування.

9.4.2. Проведення разом з уповноваженими центральними органами влади наради щодо опрацювання ефективного механізму інформування компетентних органів та провайдерів телекомунікацій країн-членів ЄС та НАТО з метою вжиття аналогічних заходів обмеження доступу до веб-сайтів структур окупаційної влади та інших ресурсів у мережі Інтернет.

Очікуваний результат:

9.4.1. Визначення механізму обмеження доступу до веб-сайтів структур окупаційної влади та інших ресурсів у мережі Інтернет операторами та провайдерами через належні їм телекомунікаційні та інформаційно-телекомунікаційні мережі.

9.4.2. Визначення механізму інформування компетентних органів та провайдерів телекомунікацій країн-членів ЄС та НАТО з метою вжиття аналогічних заходів обмеження доступу до веб-сайтів структур окупаційної влади та інших ресурсів у мережі Інтернет.

Завдання 9.5. Запровадження ефективного комплексного правового переслідування компаній, що надають чи сприяють в надання в Криму послуг стаціонарного та мобільного зв'язку

Заходи:

9.5.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад щодо визначення механізмів комплексного національного та міжнародного правового та політичного переслідування компаній, що надають чи сприяють наданню в Криму послуг стаціонарного та мобільного зв'язку, структур України, держав ЄС та інших держав-партнерів України, які здійснюють взаємодію з цими компаніями.

Очікуваний результат:

9.5.1. Формування механізмів комплексного національного та міжнародного правового та політичного переслідування компаній, що надають чи сприяють в надання в Криму послуг стаціонарного та мобільного зв'язку, структур України, держав ЄС та інших держав-партнерів України, які здійснюють взаємодію з цими компаніями, оприлюднення відомостей про відповідну неправомірну діяльність та протидію такій діяльності в системі публікацій у ЗМІ.

Завдання 9.6. Запровадження ефективного комплексного правового переслідування діяльності «Пошта Криму», унеможливлення поштового сполучення ТОТ України в Криму із залученням російських операторів

Заходи:

9.6.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад щодо визначення механізмів комплексного правового переслідування діяльності «Пошта Криму» та структур, які здійснюють взаємодію з цією компанією, стосовно унеможливлення наявного поштового сполучення ТОТ України в Криму, із залученням російських операторів, з Україною та з іноземними державами щодо визначення відповідної позиції України у міжнародних організаціях із дотриманням прав людини на інформацію та таємницю листування.

Очікуваний результат:

9.6.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад щодо визначення механізмів комплексного правового переслідування діяльності «Пошта Криму» та структур, які здійснюють

взаємодію з цією компанією, стосовно унеможливлення наявного поштового сполучення ТОТ України в Криму із залученням російських операторів з Україною та з іноземними державами, щодо визначення відповідної позиції України у міжнародних організаціях.

Розділ 10. Фінанси

Завдання 10.1. Запровадження ефективного комплексного правового переслідування діяльності фінансових установ держави-агресора в ТОТ України в Криму та фінансових установ, які фінанують масштабну діяльність на окупованих територіях

Заходи:

10.1.1. Узагальнення відомостей щодо діяльності фінансових установ держави-агресора в ТОТ України в Криму та фінансових установ, які фінанують масштабну діяльність на окупованих територіях, стосовно власників та бенефіціарів таких установ, щодо роботи таких установ в Україні, державах ЄС та інших державах-партнерах України.

10.1.2. Проведення щорічних міжвідомчих нарад щодо визначення механізмів національного та міжнародного правового та політичного впливу на діяльність відповідних фінансових установ.

Очікуваний результат:

10.1.1. Оприлюднення системи відомостей щодо діяльності фінансових установ держави-агресора в ТОТ України в Криму та фінансових установ, які фінанують масштабну діяльність на окупованих територіях, стосовно власників та бенефіціарів таких установ, щодо роботи таких установ в Україні, державах ЄС та інших державах-партнерах України, запровадження механізмів національного та міжнародного правового та політичного впливу на діяльність відповідних фінансових установ.

Завдання 10.2. Запровадження ефективного комплексного правового переслідування діяльності страхових установ держави-агресора та третіх держав в ТОТ України в Криму

Заходи:

10.2.1. Узагальнення відомостей щодо діяльності страхових установ держави-агресора в ТОТ України в Криму та страхових установ, які забезпечують масштабну діяльність на окупованих територіях, зокрема експортні й імпортні операції, та діяльність транспорту, стосовно власників та бенефіціарів таких установ, щодо роботи таких установ в Україні, державах ЄС та інших державах-партнерах України.

10.2.2. Проведення щорічних міжвідомчих нарад щодо визначення механізмів національного та міжнародного правового та політичного впливу на діяльність відповідних страхових установ.

Очікуваний результат:

10.2.1. Оприлюднення системи відомостей щодо діяльності страхових установ держави-агресора в ТОТ України в Криму та фінансових установ, які фінанують масштабну діяльність на окупованих територіях, стосовно власників та бенефіціарів таких установ, щодо роботи таких установ в Україні, державах ЄС та інших державах-партнерах України, запровадження механізмів національного та міжнародного правового та політичного впливу на діяльність відповідних фінансових установ.

Завдання 10.3. Заснування системи обліку та координації проектів щодо міжнародної технічної допомоги населенню ТОТ України в Криму та ВПО з Криму

Заходи:

10.3.1. Проведення щоквартальних нарад з представниками міжнародних організацій, які надають міжнародну технічну допомогу України, основних отримувачів такої допомоги, органів державної влади із визначенням алгоритму утворення системи обліку та координації проектів щодо міжнародної технічної допомоги населенню ТОТ України в Криму та ВПО з Криму.

Очікуваний результат:

10.3.1. Формування ефективного алгоритму утворення системи обліку та координації проектів щодо міжнародної технічної допомоги населенню ТОТ України в Криму та ВПО з Криму.

10.3.2. Висвітлення відомостей про систему обліку та координації проектів щодо міжнародної технічної допомоги населенню ТОТ України в Криму та ВПО з Криму у системі публікацій вітчизняних та іноземних ЗМІ.

Завдання 10.4. Заснування публічного фонду матеріальної допомоги населенню ТОТ України в Криму та ВПО з Криму

Заходи:

10.4.1. Проведення щоквартальних нарад з представниками міжнародних організацій, які надають міжнародну технічну допомогу Україні, із визначенням алгоритму внесення змін до законодавства України та системи взаємодії міжнародних організацій та органів влади України стосовно заснування публічного фонду матеріальної допомоги населенню ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, порядку фінансування цього фонду за рахунок джерел міжнародної технічної допомоги та інших джерел, порядку контролю за використанням коштів цього фонду з боку міжнародних організацій та звітування про діяльність фонду громадськості.

Очікуваний результат:

10.4.1. Формування за підсумками міжвідомчої наради алгоритму спеціального контролю та звітування за плануванням та витрачанням коштів міжнародної технічної допомоги щодо населення ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, порядку фінансування цього фонду за рахунок джерел міжнародної технічної допомоги та інших джерел, порядку контролю за використанням коштів цього фонду з боку міжнародних організацій, звітування про діяльність фонду громадськості.

10.4.2. Розроблення за підсумками міжвідомчої наради проекту Закону України про зміну до бюджетного законодавства із запровадженням порядку взаємозв'язку публічного фонду матеріальної допомоги населенню ТОТ України в Криму та ВПО з Криму з бюджетною системою України.

Завдання 10.5. Забезпечення ефективного державного та громадського контролю за витрачанням коштів Державного бюджету України на бюджетні програми щодо населення ТОТ України в Криму та ВПО з Криму

Заходи:

10.5.1. Проведення міжвідомчих нарад за участю представників Рахункової палати, правоохоронних органів, уповноважених органів державної влади із визначенням алгоритму спеціального контролю та звітування за плануванням та витрачанням коштів Державного бюджету України на бюджетні програми щодо населення ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, обговорення утворення відповідної громадської платформи.

Очікуваний результат:

10.5.1. Формування за підсумками міжвідомчих нарад алгоритму спеціального контролю та звітування за плануванням та витрачанням коштів Державного бюджету України на бюджетні програми щодо населення ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, утворення відповідної громадської платформи, відображення у системі публікацій в ЗМІ результатів відповідного контролю.

Завдання 10.6. Забезпечення можливості громадянам України, що мешкають на ТОТ України в Криму, користуватися банківськими послугами із встановленням додаткових обмежень та форм контролю

Заходи:

10.6.1. Проведення міжвідомчої наради за участю представників Національного банку України (далі – НБУ), державних комерційних банків, правоохоронних органів, уповноважених органів державної влади, із визначенням алгоритму внесення змін до законодавства України та актів НБУ із запровадженням можливості для громадян України, що мешкають на ТОТ

України в Криму, користуватися банківськими послугами із встановленням додаткових обмежень та форм контролю.

10.6.2. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, з питань банківських послуг.

Очікуваний результат:

10.6.1. Розроблення за підсумками міжвідомчої наради проектів закону України та актів НБУ із запровадженням можливості для громадян України, що мешкають на ТОТ України в Криму, користуватися банківськими послугами із встановленням додаткових обмежень та форм контролю.

10.6.2. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, стосовно підвищення якості банківських послуг в районах, наблизених до ТОТ України в Криму, сприяння захисту прав осіб, кошти та інші матеріальні цінності, яких перебували в банківських, фінансово-кредитних, інших фінансових установах України в АРК та м. Севастополі станом на початок тимчасової окупації Криму.

Розділ 11. Екологія

Завдання 11.1. Запровадження ефективного комплексного моніторингу екологічних ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємств хімічної індустрії Криму, для прилеглих територій та акваторій, атмосферного повітря, відповідне правове реагування

Заходи:

11.1.1. Ініціювання комплексних експертіз стану забруднення територій та акваторій, атмосферного повітря внаслідок діяльності підприємств хімічної індустрії Криму та відповідної понесеної шкоди.

11.1.2. Проведення щорічних нарад за участю представників правоохоронних органів, уповноважених органів державної влади, територіальних громад із визначенням обсягів природокористування внаслідок діяльності підприємств хімічної індустрії Криму та відповідної понесеної шкоди, правових форм реагування на понесену шкоду.

Очікуваний результат:

11.1.1. Отримання документальних підтверджень забруднення територій та акваторій, атмосферного повітря внаслідок діяльності підприємств хімічної індустрії Криму, природокористування внаслідок діяльності підприємств хімічної індустрії Криму та відповідної понесеної шкоди, здійснення належного процесуального та міжнародно-правового реагування на встановлені факти.

11.1.2. Відображення негативних екологічних наслідків діяльності підприємств хімічної індустрії Криму в системі публікацій у вітчизняних та зарубіжних ЗМІ, у наукових дослідженнях.

Завдання 11.2. Запровадження ефективного комплексного моніторингу екологічних ризиків, пов'язаних з незаконним видобуванням підконтрольними окупантами структурами вуглеводнів та піску на шельфі Чорного моря, відповідне правове реагування

Заходи:

11.2.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад з питання визначення шкоди, нанесеної природному середовищу через незаконне видобування підконтрольними окупантами структурами вуглеводнів, піску та інших мінеральних ресурсів на шельфі Чорного моря, правових форм реагування на понесену шкоду.

11.2.2. Запровадження ефективних форм документування шкоди, нанесеної природному середовищу через незаконне видобування підконтрольними окупантами структурами вуглеводнів, піску та інших мінеральних ресурсів на шельфі Чорного моря.

Очікуваний результат:

11.2.1. Отримання документальних підтверджень нанесеної шкоди стосовно територій та акваторій внаслідок незаконного видобування підконтрольними окупантами структурами

вуглеводнів, піску та інших мінеральних ресурсів на шельфі Чорного моря, здійснення належного процесуального та міжнародно-правового реагування на встановлені факти.

11.2.2. Відображення негативних екологічних наслідків незаконного видобування підконтрольними окупантами структурами вуглеводнів, піску та інших мінеральних ресурсів на шельфі Чорного моря у системі публікацій вітчизняних та зарубіжних ЗМІ та в наукових дослідженнях.

Завдання 11.3. Запровадження ефективного комплексного моніторингу екологічних ризиків, пов'язаних з крупномасштабними інфраструктурними, індустріальними та іншими будівельними проектами окупаційної влади в Криму, відповідне правове реагування

Заходи:

11.3.1. Проведення щорічних міжвідомчих нарад з питання визначення шкоди та екологічних ризиків, пов'язаних з крупномасштабними інфраструктурними, індустріальними та іншими будівельними проектами окупаційної влади в Криму, формування переліку таких проектів та алгоритму правових форм реагування на понесену шкоду.

Очікуваний результат:

11.3.1 Визначення алгоритму встановлення шкоди та екологічних ризиків, пов'язаних з крупномасштабними інфраструктурними, індустріальними та іншими будівельними проектами окупаційної влади в Криму, переліку таких проектів та вжиття національних та міжнародно-правових правових форм реагування на понесену шкоду.

11.3.2. Відображення негативних екологічних наслідків, пов'язаних з крупномасштабними інфраструктурними, індустріальними та іншими будівельними проектами окупаційної влади в Криму, у публікаціях вітчизняних та зарубіжних ЗМІ (не менше 10), у наукових дослідженнях.

Завдання 11.4. Запровадження ефективного комплексного моніторингу стану справ на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду України в Криму, забезпечення відповідного правового реагування

Заходи:

11.4.1. Проведення щорічних нарад з залученням представників міжнародних екологічних організацій щодо можливих шляхів моніторингу, збору та аналізу інформації про навколошне природне середовище для оцінки ступеня екологічної небезпеки, створення умов для розробки законодавства та реалізації програм збереження довкілля, пов'язаних з визначенням шкоди та екологічних ризиків, пов'язаних з впливом на природні території та об'єкти природно-заповідного фонду України в Криму з боку окупаційної влади та підконтрольних ній структур, формування відповідної бази даних та алгоритму правових форм реагування на понесену шкоду.

Очікуваний результат:

11.4.1. Формування бази даних щодо стану справ, понесеної шкоди та наявних ризиків, пов'язаних з впливом на природні території та об'єкти природно-заповідного фонду України в Криму з боку окупаційної влади та підконтрольних ній структур, вжиття національних та міжнародно-правових правових форм реагування на понесену шкоду.

11.4.2. Відображення негативних екологічних наслідків, пов'язаних із впливом на природні території та об'єкти природно-заповідного фонду України в Криму з боку окупаційної влади та підконтрольних ній структур, у системі публікацій вітчизняних та зарубіжних ЗМІ та в наукових дослідженнях, надання пропозицій міжнародним екологічним організаціям.

Розділ 12. Наука та освіта

Завдання 12.1. Формування системи пріоритетних наукових досліджень за бюджетні кошти та із залученням технічної допомоги щодо Криму з економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних, правових та інших соціальних дисциплін

Заходи:

12.1.1. Визначення кількості та якості наявних з 2014 року наукових розробок з економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних, правових та інших соціальних дисциплін щодо Криму.

12.1.2. Опрацювання разом з представниками НАН та галузевих академій наук, профільними органами влади переліку актуальних тем наукових досліджень з питань Криму в економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних, правових та інших соціальних галузях знань, визначення установ, що мають наміри з їх опрацювання.

12.1.3. Надання пропозицій щодо отримання міжнародної технічної допомоги для визначених організацій щодо розробки актуальних тем наукових досліджень з питань Криму в економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних, правових та інших соціальних галузях знань.

Очікуваний результат:

12.1.1. Публікація затвердженого Експертною радою при Представництві Білої книги щодо наявних з 2014 наукових розробок з економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних, правових та інших соціальних дисциплін щодо Криму.

12.1.2. Затвердження Експертною радою при Представництві за погодженням з НАН та галузевими академіями наук, профільними органами влади переліку актуальних тем наукових досліджень з питань Криму в економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних, правових та інших соціальних галузях знань, із визначенням установ, що мають наміри з їх опрацювання.

12.1.3. Проведення серії нарад з представниками міжнародних організацій та іноземних держав з питання отримання технічної допомоги для визначених організацій щодо розробки актуальних тем наукових досліджень з питань Криму у економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних, правових та інших соціальних галузях знань згідно затвердженого переліку.

Завдання 12.2. Проведення в Україні та іноземних державах наукових конференцій високого рівня з питань Криму

Заходи:

12.2.1. Визначення разом з профільними органами влади пріоритетних для проведення наукових конференцій високого рівня з питань Криму місць у іноземних державах, тематики відповідних конференцій та установ, відповідальних за їх проведення.

12.2.2. Проведення в Україні двох наукових конференцій високого рівня з питань Криму.

Очікуваний результат:

12.2.1. Проведення серії конференцій високого рівня з питань Криму в іноземних державах.

12.2.2. Проведення в Україні двох наукових конференцій високого рівня з питань Криму.

12.2.3. Видання за підсумками наукових конференцій високого рівня з питань Криму серії комплексних видань, формування веб-сайтів відповідних конференцій, їх висвітлення у вітчизняних та іноземних ЗМІ.

Завдання 12.3. Сприяння працевлаштуванню вчених, що є ВПО або наразі працюють у незаконних закладах освіти та науки в Криму, у наукові установи материкової України та розвинутих держав світу

Заходи:

12.3.1. Проведення міжвідомчої наради з опрацювання механізму обліку вчених, що є ВПО з Криму та проживають на підконтрольній території України, опрацювання компетентними органами влади механізму отримання вчених звань та наукових ступенів вченими, які працювали у незаконних закладах освіти та науки в тимчасово окупованому Криму.

12.3.2. Проведення робочих зустрічей та нарад з метою надання пропозицій представникам міжнародних організацій та іноземних держав щодо отримання міжнародної технічної допомоги для фінансування діяльності у сферах економічних, екологічних, медичних,

культурологічних, історичних, правових та інших соціальних галузей знань українськими вченими, що є ВПО з Криму на підконтрольній території України; для фінансування наукових розробок в іноземних державах українськими вченими, що є ВПО або наразі працюють у незаконних закладах освіти та науки в Криму.

Очікуваний результат:

12.3.1. Запровадження механізму обліку вчених, що є ВПО з Криму та проживають на підконтрольній території України, опрацювання отриманих відомостей.

12.3.2. Наявність опрацьованого компетентними органами влади механізму отримання вчених звань та наукових ступенів вченими, які працювали у незаконних закладах освіти та науки в тимчасово окупованому Криму, опрацювання проектів змін у закони та підзаконні акти з цих питань.

12.3.3. Отримання з боку міжнародних організацій та іноземних держав в рамках опрацьованих механізмів міжнародної технічної допомоги для фінансування діяльності у сферах економічних, екологічних, медичних, культурологічних, історичних та інших соціальних галузей знань українськими вченими, що є ВПО з Криму на підконтрольній території України, висвітлення вказаних механізмів у вітчизняних та іноземних ЗМІ.

12.3.4. Проведення серії нарад з представниками міжнародних організацій та іноземних держав з питання отримання міжнародної технічної допомоги для фінансування наукових розробок в іноземних державах українськими вченими, що є ВПО або наразі працюють у незаконних закладах освіти та науки в Криму.

12.3.5. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики стосовно ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері удосконалення для ВПО та громадян України, які проживають на ТОТ України в Криму, умов вступу до аспірантури та докторантury.

Завдання 12.4. Комплексне залучення міжнародних організацій, державних структур та громадських об'єднань до поширення інформації про можливості отримання мешканцями ТОТ України в Криму середньої та вищої освіти згідно з українським законодавством

Заходи:

12.4.1. Формування із залученням представників міжнародних організацій, державних структур та громадських об'єднань концепції соціальної реклами щодо можливостей отримання мешканцями ТОТ України в Криму середньої та вищої освіти згідно з українським законодавством.

12.4.2. Визначення механізмів отримання міжнародної технічної допомоги для розміщення соціальної реклами в межах телевізійного та радіомовлення компаніями, які здійснюють мовлення на Крим.

Очікуваний результат:

12.4.1. Отримання ефективної соціальної реклами щодо можливостей отримання мешканцями ТОТ України в Криму середньої та вищої освіти згідно з українським законодавством.

12.4.2. Розміщення соціальної реклами в межах телевізійного та радіомовлення компаніями, які здійснюють мовлення на Крим.

Завдання 12.5. Залучення міжнародної технічної допомоги щодо навчання мешканців ТОТ України та ВПО з Криму у вищих навчальних закладах цивілізованих держав світу

Заходи:

12.5.1. Надання пропозицій представникам міжнародних організацій та іноземних держав щодо отримання міжнародної технічної допомоги для фінансування навчання мешканців ТОТ України та ВПО з Криму у вищих навчальних закладах цивілізованих держав світу.

Очікуваний результат:

12.5.1. Проведення серії нарад з представниками міжнародних організацій та іноземних держав з питання отримання для фінансування навчання мешканців ТОТ України та ВПО з Криму у вищих навчальних закладах цивілізованих держав світу.

12.5.2. Поширення інформації про порядок навчання мешканцями ТОТ України та ВПО з Криму у вищих навчальних закладах цивілізованих держав світу у навчальних закладах України та у мережі Інтернет, в соціальній рекламі.

12.5.3. Надання відповідних пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо урахування під час виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері створення механізму надання пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти ВПО з Криму та громадянам України, які проживають на ТОТ України в Криму.

Завдання 12.6. Залучення у навчальні дисципліни середньої та вищої освіти додаткової інформації щодо історії та культури Криму та його корінних народів

Заходи:

12.6.1. Визначення разом з профільними органами влади алгоритмів залучення у навчальні дисципліни середньої та вищої освіти додаткової інформації щодо історії та культури Криму та його корінних народів.

12.6.2. Надання пропозицій представникам міжнародних організацій та іноземних держав щодо отримання міжнародної технічної допомоги для фінансування виготовлення та розміщення у навчально-методичній літературі середньої та вищої освіти матеріалів з історії та культури Криму та його корінних народів.

Очікуваний результат:

12.6.1. Узгодження з профільними органами влади алгоритмів залучення у навчальні дисципліни середньої та вищої освіти додаткової інформації щодо історії та культури Криму та його корінних народів.

12.6.2. Проведення серії нарад з представниками міжнародних організацій та іноземних держав щодо отримання міжнародної технічної допомоги для фінансування виготовлення та розміщення у навчально-методичній літературі середньої та вищої освіти матеріалів з історії та культури Криму та його корінних народів.

Завдання 12.7. Запровадження ефективного комплексного моніторингу впливу окупаційної влади на стан освіти в Криму, відповідне правове реагування

Заходи:

12.7.1. Проведення міжвідомчого семінару з питань реагування на негативний вплив окупаційної влади на стан освіти в Криму та опрацювання алгоритмів відповідного організаційного та правового реагування.

12.7.2. Узагальнення відомостей про незаконну освітню діяльність підконтрольними окупаційної владі структурами в Криму та їх надання компетентним органам для реагування.

Очікуваний результат:

12.7.1 Наявність узгодженого порядку реагування на негативний вплив окупаційної влади на стан освіти в Криму та опрацювання алгоритмів відповідного організаційного та правового реагування.

12.7.2. Отримання, оприлюднення та спрямування за належністю пропозицій та рекомендацій міжвідомчого семінару реагування на негативний вплив окупаційної влади на стан освіти в Криму та опрацювання алгоритмів відповідного організаційного та правового реагування.

12.7.3. Розміщення у відкритому доступі відомостей про незаконну освітню діяльність підконтрольними окупаційної владі структурами в Криму, висвітлення в ЗМІ реагування на ці відомості з боку органів влади, іноземних держав та міжнародних організацій.

Завдання 12.8. Запровадження ефективного комплексного моніторингу внутрішньої державної політики щодо ТОТ України в Криму у сфері освіти

Заходи:

12.8.1. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері освіти.

Очікуваний результат:

12.8.1. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері створення ефективних механізмів надання особам, які проживають на ТОТ України в Криму, доступу до освіти, зокрема екстернатної та дистанційної форм навчання, інформаційно-роз'яснювальних кампаній вступу до навчальних закладів, утворення освітніх інформаційно-консультаційних пунктів, забезпечення розвитку та повноцінного функціонування навчальних закладів, що перемістилися з Криму на підконтрольну територію України.

Розділ 13. Суспільство, культура та спорт

Завдання 13.1. Забезпечення публічного конкурсного фінансування громадських об'єднань, які реалізують проекти з питань ТОТ України в Криму та ВПО з Криму

Заходи:

13.1.1. Проведення міжвідомчого семінару з питань опрацювання механізму публічного конкурсного фінансування громадських об'єднань, які реалізують проекти з питань ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, з Державного бюджету України.

13.1.2. Формування із залученням представників міжнародних організацій, державних структур та громадських об'єднань концепції єдиної бази даних щодо отриманої та використаної технічної допомоги для фінансування громадських об'єднань, які реалізують проекти з питань ТОТ України в Криму та ВПО з Криму.

Очікуваний результат:

13.1.1. Наявність проекту механізму публічного конкурсного фінансування громадських об'єднань, які реалізують проекти з питань ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, з Державного бюджету України та проекту паспорту відповідної бюджетної програми, проектів змін до відповідних нормативних актів.

13.1.2. Висвітлення проекту концепції єдиної бази даних щодо отриманої та використаної технічної допомоги для фінансування громадських об'єднань, які реалізують проекти з питань ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, в ЗМІ, проведення серії зустрічей з представниками міжнародних організацій та іноземних держав щодо її формування.

Завдання 13.2. Запровадження публічного фінансування громадських об'єднань, які представляють ВПО, зокрема з Криму, на умовах їх репрезентативності

Заходи:

13.2.1. Проведення міжвідомчого семінару з питань опрацювання механізму визначення репрезентативності та концепції взаємодії громадських об'єднань, які представляють ВПО, зокрема з Криму.

13.2.2. Опрацювання механізму участі представників громадських організацій з ТОТ України в Криму та з ВПО з Криму в міжнародних заходах.

Очікуваний результат:

13.2.1. Опрацювання механізму визначення репрезентативності та взаємодії громадських об'єднань, які представляють ВПО зокрема з Криму у вигляді проекту відповідного меморандуму, його надання для приєднання зацікавленим об'єднанням та установам.

13.2.2. Врахування у проекті механізму публічного конкурсного фінансування громадських об'єднань, які реалізують проекти з питань ТОТ України в Криму та ВПО з Криму, з Державного бюджету України та проекту паспорту відповідної бюджетної програми, проектів змін до відповідних нормативних актів, аспекти пріоритетного фінансування громадських об'єднань, які представляють ВПО, зокрема з Криму відповідно до проекту відповідного меморандуму.

13.2.3. Передбачення у меморандумі форм та порядку забезпечення участі представників громадських організацій з ТОТ України в Криму та з ВПО з Криму в міжнародних заходах.

Завдання 13.3. Законодавче запровадження квоти для ВПО, зокрема з Криму, у передвиборчих списках політичних партій на виборах та питання деокупації та реінтеграції ТОТ у передвиборні програми політичних партій

Заходи:

13.3.1. Опрацювання проекту Закону України з питань запровадження квоти для ВПО, зокрема з Криму, у передвиборчих списках політичних партій на виборах та питання деокупації та реінтеграції ТОТ у передвиборні програми політичних партій.

Очікуваний результат:

13.3.1. Подання за підсумками експертних нарад проекту Закону України з питань запровадження квоти для ВПО зокрема з Криму у передвиборчих списках політичних партій на виборах та питання деокупації та реінтеграції ТОТ у передвиборні програми політичних партій на розгляд суб'єктам законодавчої ініціативи.

13.3.2. Висвітлення потреби запровадження квоти для ВПО, зокрема з Криму, у передвиборчих списках політичних партій на виборах та питання деокупації та реінтеграції ТОТ у передвиборні програми політичних партій у серії експертних публікацій.

13.3.3. Обговорення потреби запровадження квоти для ВПО, зокрема з Криму, у передвиборчих списках політичних партій на виборах та питання деокупації та реінтеграції ТОТ у передвиборні програми політичних партій на семінарі за участі політичних партій, представлених у Верховній Раді України.

Завдання 13.4. Забезпечення прозорого та безпечного для отримувачів механізму реалізації матеріальної підтримки правозахисників, політв'язнів та їх родин, що постраждали в умовах тимчасової окупації Криму

Заходи:

13.4.1. Проведення міжвідомчого семінару з питань опрацювання прозорого та безпечного для отримувачів механізму реалізації матеріальної підтримки правозахисників, політв'язнів та їх родин, що постраждали в умовах тимчасової окупації Криму, з Державного бюджету України та з боку міжнародної технічної допомоги.

Очікуваний результат:

13.4.1. Опрацювання за підсумками семінару проекту прозорого та безпечного для отримувачів механізму реалізації матеріальної підтримки правозахисників, політв'язнів та їх родин, що постраждали в умовах тимчасової окупації Криму, з Державного бюджету України та проекту паспорту відповідної бюджетної програми, проектів змін до відповідних нормативних актів.

13.4.2. Проведення серії нарад з представниками міжнародних організацій та іноземних держав щодо отримання міжнародної технічної допомоги для фінансування матеріальної підтримки правозахисників, політв'язнів та їх родин, що постраждали в умовах тимчасової окупації Криму.

Завдання 13.5. Забезпечення проведення щорічного фестивалю, присвяченого Дню корінних народів ООН, із залученням представників міжнародних структур та корінних народів України та світу

Заходи:

13.5.1. Проведення міжвідомчої наради із опрацювання механізму фінансування та матеріального забезпечення проведення щорічного фестивалю, присвяченого Дню корінних народів ООН, із залученням представників міжнародних структур та корінних народів України та світу.

13.5.2. Проведення інформаційної кампанії підтримки щорічного фестивалю, присвяченого Дню корінних народів ООН, із залученням представників міжнародних структур та корінних народів України та світу.

Очікуваний результат:

13.5.1. Опрацювання за підсумками наради механізму фінансування та матеріального забезпечення проведення щорічного фестивалю, присвяченого Дню корінних народів ООН, із залученням представників міжнародних структур та корінних народів України та світу.

13.5.2. Проведення щорічного фестивалю, присвяченого Дню корінних народів ООН, із залученням представників міжнародних структур та корінних народів України та світу.

13.5.3. Розміщення серії інформаційних матеріалів щодо щорічного фестивалю, присвяченого Дню корінних народів ООН, із залученням представників міжнародних структур та корінних народів України та світу у провідних вітчизняних та іноземних ЗМІ, формування постійно діючого веб-сайту фестивалю.

Завдання 13.6. Забезпечення участі представників національних меншин, які традиційно проживають в Криму, в етнокультурному житті

Заходи:

13.6.1. Проведення міжвідомчої наради із опрацюванням механізмів залучення представників національних меншин, які традиційно проживають в Криму, до культурних заходів відповідної меншини на підконтрольній території України.

13.6.2. Моніторинг стану справ етнокультурного життя представників національних меншин, які традиційно проживають в Криму.

Очікуваний результат:

13.6.1. Опрацювання за підсумками наради механізмів залучення представників традиційних національних меншин Криму до культурних заходів відповідної меншини на підконтрольній території України.

13.6.2. Оприлюднення стану справ етнокультурного представників національних меншин, які традиційно проживають в Криму, його обговорення з представниками відповідних іноземних держав та національно-культурних об'єднань на підконтрольній території України.

Завдання 13.7. Забезпечення участі спортсменів походженням з ТОТ України в Криму та з ВПО з Криму у національних та міжнародних спортивних заходах

Заходи:

13.7.1. Проведення міжвідомчої наради із опрацюванням механізму участі спортсменів походженням з ТОТ України в Криму та з ВПО з Криму у національних та міжнародних спортивних заходах.

13.7.2. Запровадження механізму обліку спортсменів походженням з ТОТ України в Криму та з ВПО з Криму з перспективою їх участі у національних та міжнародних спортивних заходах, опрацювання отриманих відомостей.

13.7.3. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері спорту.

Очікуваний результат:

13.7.1. Опрацювання за підсумками наради механізму участі спортсменів походженням з ТОТ України в Криму та з ВПО з Криму у національних та міжнародних спортивних заходах, відповідних форм їх матеріальної та організаційної підтримки.

13.7.2. Запровадження системи обліку спортсменів походженням з ТОТ України в Криму та з ВПО з Криму з перспективою їх участі у національних та міжнародних спортивних заходах.

13.7.3. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики стосовно ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері спорту, оздоровлення та відпочинку в дитячих оздоровчих закладах та таборах національно-патріотичного спрямування, розташованих на підконтрольній території України, організації та проведення спортивних змагань, матчів, спартакіад із залученням осіб та команд з тимчасово окупованої території.

Завдання 13.8. Запровадження ефективного комплексного моніторингу впливу окупаційної влади на захист культурної та археологічної спадщини в Криму, відповідне правове реагування

Заходи:

13.8.1. Проведення міжвідомчого семінару з питань реагування на негативний вплив окупаційної влади на стан охорони культурної та археологічної спадщини в Криму та опрацювання алгоритмів відповідного організаційного та правового реагування.

13.8.2. Узагальнення відомостей про незаконну археологічну діяльність підконтрольними окупаційній владі структурами в Криму та їх надання компетентним органам для реагування.

13.8.3. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері культури.

Очікуваний результат:

13.8.1. Наявність узгодженого порядку реагування на негативний вплив окупаційної влади на стан охорони культурної та археологічної спадщини в Криму та опрацювання алгоритмів відповідного організаційного та правового реагування.

13.8.2. Отримання, оприлюднення та спрямування за належністю пропозицій та рекомендацій міжвідомчого семінару реагування на незаконну археологічну діяльність підконтрольними окупаційній владі структурами в Криму та опрацювання алгоритмів відповідного організаційного та правового реагування, зокрема в межах відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України.

13.8.3. Розміщення у відкритому доступі відомостей про незаконну археологічну діяльність підконтрольними окупаційній владі структурами в Криму, висвітлення в ЗМІ реагування на ці відомості з боку органів влади, іноземних держав та міжнародних організацій.

13.8.4. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики стосовно ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері захисту об'єктів культури в Криму, зокрема щодо посилення співпраці з міжнародними організаціями щодо охорони культурної спадщини української нації, корінних народів та національних меншин України на ТОТ України в Криму, формування правої бази захисту таких об'єктів, створення механізму реагування та поширення інформації про факти використання окупаційною владою таких об'єктів, про факти їх вивезення з ТОТ України в Криму.

Завдання 13.9. Запровадження ефективного комплексного моніторингу внутрішньої державної політики щодо ТОТ України в Криму у сфері культури

Заходи:

13.9.1. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики стосовно ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері культури.

Очікуваний результат:

13.9.2. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері культури, зокрема щодо поширення художньої літератури, друкованих засобів масової інформації, аудіо- та аудіовізуальних творів, зокрема українських авторів, державною мовою та мовами корінних народів та національних меншин України, щодо соціальної реклами із сталого розвитку мов корінних народів України на підконтрольній території України, щодо залучення ВПО з Криму та громадян України, які проживають на ТОТ України в Криму, до участі у культурно-мистецьких заходах та внесення елементів нематеріальної культурної спадщини корінних народів і національних меншин України, які проживають на ТОТ України в Криму, до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України.

Завдання 13.10. Подолання російських пропагандистських міфів щодо Криму як «історичної території Росії»

Заходи:

13.10.1. Здійснення моніторингу російської пропаганди у ЗМІ, наукових та художніх творах щодо Криму як «історичної території Росії».

13.10.2. Проведення міжвідомчого семінару з питань розвінчення російських історичних міфів шляхом видання збірок, публікацій, книг на кримську тематику, проведення їх публічних презентацій, поширення інформаційних матеріалів щодо історичного минулого Криму, розвитку його корінних народів та традиційних національних меншин.

Очікуваний результат:

13.10.1. Надання органам влади, суспільству, міжнародним організаціям та представникам іноземних держав публічної оцінки підстав, засобів та шляхів викривлення російською пропагандою дійсності щодо Криму як «історичної території Росії».

13.10.2. Отримання, оприлюднення та спрямування за належністю пропозицій та рекомендацій міжвідомчого семінару з питань розвінчення російських історичних міфів шляхом видання збірок, публікацій, книг на кримську тематику, проведення їх публічних презентацій, поширення інформаційних матеріалів щодо історичного минулого Криму, розвитку його корінних народів та традиційних національних меншин.

Розділ 14. Людина

Завдання 14.1. Забезпечення функціонування в територіальних громадах Херсонської області центрів надання адміністративних послуг для спрощення отримання таких послуг громадянами України, які проживають на ТОТ України в Криму

Заходи:

14.1.1. Проведення щоквартальних засідань робочої групи та нарад у територіальних громадах Херсонської області із залученням депутатів відповідних рад та їх голів, з обговоренням аспектів утворення центрів надання адміністративних послуг для спрощення отримання таких послуг громадянами України, які проживають на ТОТ України в Криму.

14.1.2. Проведення щоквартальних зустрічей з представниками міжнародних організацій та іноземних держав з питань надання міжнародної технічної допомоги для утворення центрів надання адміністративних послуг у територіальних громадах Херсонської області.

Очікуваний результат:

14.1.1. Утворення у територіальних громадах Херсонської області системи центрів надання адміністративних послуг для спрощення отримання таких послуг громадянами України, які проживають на ТОТ України в Криму.

Завдання 14.2. Належне кадрове забезпечення та функціонування місцевих судів у районах Херсонської області, наближених до ТОТ України в Криму, із наданням їм юрисдикції відповідних судів АРК та м. Севастополя

Заходи:

14.2.1. Проведення щоквартальних нарад з обговоренням аспектів належного кадрового забезпечення та функціонування місцевих судів у районах Херсонської області, наближених до ТОТ України в Криму, з урахуванням перспектив зміни підсудності справ та реалізації права осіб, які прибувають з Криму, на правосуддя, із визначенням відповідних організаційних завдань для регіональних органів державної влади та місцевого самоврядування, із опрацюванням відповідних пропозицій до центральних органів влади.

14.2.2. Проведення тренінгів та підвищення кваліфікації у сфері міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини для суддів місцевих судів у районах Херсонської області, наближених до ТОТ України в Криму, та Апеляційного суду Херсонської області.

Очікуваний результат:

14.2.1. Вирішення нагальних аспектів належного кадрового забезпечення та функціонування місцевих судів у районах Херсонської області, наблизених до ТОТ України в Криму, шляхом реалізації регіональними органами державної влади та місцевого самоврядування відповідних заходів.

14.2.2. Надання пропозицій з кадрового забезпечення та функціонування місцевих судів у районах Херсонської області, наблизених до ТОТ України в Криму, центральним органам влади.

Завдання 14.3. Забезпечення ефективних механізмів реєстрації актів цивільного стану, безкоштовної вторинної правової допомоги, вивчення нотаріальних дій для громадян України, що проживають ТОТ України в Криму

Заходи:

14.3.1. Проведення щоквартальних нарад з обговоренням аспектів належного кадрового забезпечення та функціонування підрозділів Міністерства юстиції України, приватних нотаріусів та адвокатів у районах Херсонської області, наблизених до ТОТ України в Криму, із визначенням відповідних організаційних завдань для органів державної влади та місцевого самоврядування, із опрацюванням відповідних пропозицій до центральних органів влади, загальнодержавних структур адвокатського самоврядування та професійного самоврядування нотаріусів.

14.3.2. Проведення тренінгів та підвищення кваліфікації у сфері міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини для нотаріусів, адвокатів та робітників органів юстиції у районах Херсонської області, наблизених до ТОТ України в Криму.

Очікуваний результат:

14.3.1. Вирішення нагальних аспектів належного кадрового забезпечення та функціонування підрозділів Міністерства юстиції України, приватних нотаріусів та адвокатів у районах Херсонської області, наблизених до ТОТ України в Криму, шляхом реалізації регіональними органами державної влади та місцевого самоврядування відповідних заходів.

14.3.2. Надання пропозицій з кадрового забезпечення та функціонування підрозділів Міністерства юстиції України, приватних нотаріусів та адвокатів у районах Херсонської області, наблизених до ТОТ України в Криму, центральним органам влади, загальнодержавним структурам адвокатського самоврядування та професійного самоврядування нотаріусів.

Завдання 14.4. Забезпечення надання адміністративних послуг родичам політ'язнів, що постраждалі в умовах тимчасової окупації Криму, іншим жертвам репресій з боку окупаційної влади

Заходи:

14.4.1. Проведення щоквартальних нарад з обговоренням аспектів надання адміністративних послуг родичам політ'язнів, що постраждалі в умовах тимчасової окупації Криму, іншим жертвам репресій з боку окупаційної влади, постійний контроль зазначених питань з боку Представництва.

Очікуваний результат:

14.4.1. Ефективне та якісне надання адміністративних послуг родичам політ'язнів, що постраждалі в умовах тимчасової окупації Криму, іншим жертвам репресій з боку окупаційної влади.

Завдання 14.5. Захист прав та потреб громадян України, які знаходяться в місцях несвободи на ТОТ України в Криму, інших осіб, які зазнали утисків з боку держави-агресора

Заходи:

14.5.1. Проведення серії зустрічей з представниками міжнародних організацій з питань опрацювання алгоритму надання гуманітарної допомоги громадянам України, які знаходяться в місцях несвободи на ТОТ України в Криму.

14.5.2. Проведення щоквартальної наради з визначенням шляхів захисту прав громадян України, які знаходяться в місцях несвободи на ТОТ України в Криму, та притягнення осіб, які неправомірно обмежують їх свободу до відповідної юридичної відповіданості.

14.5.3. Здійснення моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері надання особам, які зазнали утисків з боку держави-агресора, допомоги у захисті їх прав та законних інтересів.

Очікуваний результат:

14.5.1. Опрацювання за підсумками зустрічей з представниками міжнародних організацій алгоритму надання гуманітарної допомоги громадянам України, які знаходяться в місцях несвободи на ТОТ України в Криму, в межах компетенції зазначених організацій.

14.5.2. Визначення ефективних шляхів захисту прав громадян України, які знаходяться в місцях несвободи на ТОТ України в Криму, та притягнення осіб, які неправомірно обмежують їх свободу до відповідної юридичної відповіданості.

14.5.3. Надання пропозицій уповноваженим органам виконавчої влади щодо якісного виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики щодо ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України, у сфері створення ефективних механізмів моніторингу за дотриманням прав та свобод осіб, які проживають на ТОТ України в Криму та алгоритмів правового реагування на порушення таких прав і свобод, стосовно механізму допомоги громадянам України, позбавленим особистої свободи з політичних мотивів за рішенням органів окупаційної влади, та членам їх сімей, допомоги членам сімей осіб, зниклих безвісти та загиблих внаслідок дій держави-агресора в Криму.

Завдання 14.6. Забезпечення механізмів надання громадянам України, які прибувають з ТОТ України в Криму, якісної медичної допомоги

Заходи:

14.6.1. Проведення щоквартальної наради із визначенням ефективних механізмів надання громадянам України, які прибувають з ТОТ України в Криму, якісної медичної допомоги у медичних закладах підконтрольних Україні, шляхів фінансування надання відповідної допомоги, опрацювання змін до нормативних актів із здійсненням моніторингу виконання відповідних планових заходів державної внутрішньої політики стосовно ТОТ України в Криму, визначених Кабінетом Міністрів України.

14.6.2. Проведення щорічного семінару із залученням представників уповноважених міжнародних організацій щодо стану забезпечення на ТОТ України в Криму населення вакцинами, сироватками, засобами лікування інфекційних хвороб, встановлення реального епідемічного стану в Криму та стану надання підконтрольними окупаційній владі структурами медичної допомоги громадянам України.

Очікуваний результат:

14.6.1. Опрацювання за підсумками нарад ефективних механізмів надання громадянам України, які прибувають з ТОТ України в Криму, якісної медичної допомоги у медичних закладах, підконтрольних Україні, удосконалення шляхів фінансування надання відповідної допомоги, надання проектів відповідних змін до нормативних актів уповноваженим органам влади та суб'єктам законодавчої ініціативи із забезпеченням посилення функціональної спроможності у сфері діагностики та спеціалізації закладів охорони здоров'я, розташованих в районах наближених до ТОТ України в Криму.

14.6.2. Опрацювання за підсумками нарад системи міжрегіонального розподілу отримання громадянами України, які проживають на ТОТ України в Криму, високоспеціалізованої медичної допомоги із розподілом відповідних коштів Державного та місцевих бюджетів та утворенням системи постійного інформування про можливість отримання такої допомоги населення ТОТ України в Криму.

14.6.3. Оприлюднення у публікаціях преси та звітах міжнародних організацій, у наукових публікаціях інформації щодо стану забезпечення населення ТОТ України в Криму вакцинами, сироватками, засобами лікування інфекційних хвороб щодо реального епідемічного стану в

Криму та стану надання підконтрольними окупаційній владі структурами медичної допомоги громадянам України.

14.6.4. Визначення за участю уповноважених міжнародних організацій, включаючи Міжнародний Комітет Червоного Хреста, ефективних механізмів забезпечення на ТОТ України в Криму населення життєво потрібними лікарськими препаратами та іншими засобами лікування та профілактики, які не надаються окупаційною владою.

Завдання 14.7. Забезпечення механізмів отримання громадянами України, які проживають на ТОТ України в Криму, допомоги при народженні дитини

Заходи:

14.7.1. Проведення наради із опрацювання змін до законів України, підзаконних актів та механізмів фінансування отримання громадянами України, які проживають на ТОТ України в Криму, разової допомоги при народженні дитини.

Очікуваний результат:

14.7.1. Опрацювання за підсумками наради пропозицій щодо змін до законів України, підзаконних актів та опрацювання механізмів фінансування отримання громадянами України, які проживають на ТОТ України в Криму, разової допомоги при народженні дитини, надання проектів відповідних змін до нормативних актів уповноваженим органам влади та суб'єктам законодавчої ініціативи.

Завдання 14.8. Забезпечення реалізації прав громадян України, які народилися на ТОТ України в Криму після початку окупації

Заходи

14.8.1. Проведення наради із опрацювання змін до законів України, підзаконних актів та управлінських механізмів задля забезпечення потрапляння громадян України, які народилися на ТОТ України в Криму після початку окупації, на підконтрольну територію України та отримання ними адміністративних послуг.

Очікуваний результат:

14.8.1 Опрацювання за підсумками пропозицій щодо змін до законів України, підзаконних актів та опрацювання механізмів задля забезпечення потрапляння громадян України, які народилися на ТОТ України в Криму після початку окупації, на підконтрольну територію України та отримання ними адміністративних послуг.